

Loparska beseda

broj 20
veljača 2017.

RIJEČ UREDNIKA

Riječ urednika

Krenimo od sebe...

Kao i mnoga mjesta na našoj obali, Lopar je s posljednjim danima ljeta opustio. Ta pustoš, s jedne je strane, donijela svojevrсни odušak i olakšanje, dozu nonšalancije naprosto osjetnu u zraku. S druge strane, svakodnevnica je obavijena nekom melankolijom. Možda nas je pomalo obuzeo tzv. jesenski blues, no činjenica je da nije lako iz užurbanog ljetnog „moda“ prebaciti se u onaj lijeni, zimski. Jednako je otužno prošetati pustim ulicama staroga grada (izuzmemo li božićno-novogodišnji „šušur“ koncentriran oko jednoga trga) koje su prije par mjeseci vrvjele tisućama gostiju, kao što je otužno prošetati Rajskom plažom koja u zimskim mjesecima, zanemarimo li more, doslovno podsjeća na pustinju. Posebice kada osvijestimo njihov potencijal, kada počnemo razmišljati o blagodatima klime, bogatstvu prirodne i kulturne baštine, stoljetnim običajima, tradicijama, lokalnoj gastronomiji i drugim potencijalima na kojima je moguće razvijati oblike selektivnog turizma. Neminovno se onda pitamo: „Gdje je zapelo, jesmo li se prešutno zadovoljili masovnim turizmom svedenim na nekoliko ljetnih mjeseci ili je riječ o dubljim problemima? Mogu li ja kao pojedinac nešto učiniti da to promijenim ili se radi o problemima koje je potrebno rješavati na višim razinama?“ No, kako bilo, činjenica je da su stvari postavljene pomalo naopačke. Umjesto da sadržaje kreiramo sukladno svojim potrebama, potrebama svoje djece, susjeda, prijatelja i na taj način u kvalitativnom smislu nastojimo obogatiti živote onih do kojih nam je stalo, mi sve sadržaje još uvijek podređujemo turistima te u starom gradu, u zimskim mjesecima nije lako pronaći mjesto na kojemu možemo kupiti kruh, dok u Loparu, unatoč tisućama smještajnih jedinica i ugostiteljskih objekata, nije moguće prenoćiti ili pojesti ručak u restoranu. Je li u svemu nužna neka računica, mora li ona biti pretpostavljena i nama samima? Kako u takvoj situaciji uopće promišljati društvenu nadogradnju, sadržaje usmjerene potrebama djece, starijih, ugroženih, osmišljavanju slobodnog vremena, rekreaciji, kulturi, valorizaciji lokalne baštine te ostale aktivnosti kojima možemo učiniti život bogatijim i smislenijim? Moramo li svaku inicijativu „minirati“? Zašto ne bismo prestali očekivati da netko drugi nešto učini i krenuli od sebe?

Tonka Kavran

2 RIJEČ UREDNIKA

3 OPĆINA LOPAR

8 TZO LOPAR

12 LOPAR VRUTAK

14 UDRUGE

20 FOTOREPORTAŽA

22 KULTURA

29 DJEČJI KUTAK

33 SPORT

36 SVAŠTARICA

**40 BAŠTINA KOJA
OBVEZUJE**

**41 OKUSI I MIRISI IZ
DAVNINA**

42 ŽUPA

Godina obilježena uvažanim gostima

Piše: Marijana Protulipac-Tomičić, voditeljica službe Ureda načelnika

U srpnju je Lopar, u pratnji svojih suradnika, posjetio čelni čovjek sada Ministarstva poljoprivrede, a onda Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, Tomislav Tolušić. Ugodnom druženju, osim predstavnika Općine Lopar, prisustvovali su i predstavnici Grada Raba - gradonačelnik Nikola Grgurić sa svojim suradnicima.

Jedan od razloga posjeta Loparu jest izgradnja sportske dvorane za koju je Općini Lopar iz Programa razvoja Jadranskih otoka u 2016. godini upravo od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU odobren iznos financiranja od 1,6 milijuna kuna.

Nakon zahvale na financijskoj podršci i posjetu Loparu, načelnik Andreškić održao je kratko izlaganje o Loparu jučer, danas i sutra, o čarima i problemima života na otoku, o blagodatima prirode i pješčanih plaža, a ministar Tolušić izrazio

je zanimanje za sadržaj grba Lopara i nadaleko poznatu Rajsku plažu. Ministar je, osim lokacije na kojoj će biti izgrađena sportska dvorana, obišao Lopar i Rajsku plažu.

Mjesec dana nakon posjete ministra Tolušića, u kolovozu, Lopar je u sklopu službenog posjeta otoku Rabu, posjetio čelni čovjek Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, ministar Oleg Butković. Službeno je posjetio Općinu Lopar u pratnji predstavnice Hrvatskih cesta d. o. o., Poslovna jedinica Rijeka, Silvine Sorić. Tu su ga dočekali predstavnici Općine u punom sastavu, na čelu s načelnikom Alenom Andreškićem. Sastanku s ministrom prisustvovao je i saborski zastupnik Josip Borić te ravnatelj Županijske lučke uprave Rab, Vanja Debelić. Teme sastanka bile su kratko upoznavanje ministra s najvažnijim infrastrukturnim objektima u Loparu koji su realizirani u proteklom razdoblju i

koji su u planu za nadolazeće razdoblje. Načelnik je u pozdravnom govoru zahvalio ministru na posjeti i podršci u realizaciji projekata, a nakon njega Lopar su kroz komunalne i turističke projekte i aktivnosti opisali direktori komunalnih društava i Turističke zajednice. O aktivnostima na rehabilitaciji državne ceste D-105, poddionica Lopar, govorila je voditeljica Hrvatskih cesta, Poslovna jedinica Rijeka, Silvana Sorić, a o aktivnostima na produljenju gata u luci Lopar, ministra je izvijestio ravnatelj županijske lučke uprave Rab, Vanja Debelić. Ministar je u svom pozdravnom govoru naglasio kako je Općina Lopar jedna od rijetkih „marljivih“ jedinica lokalne samouprave te se može dičiti aktivnostima i projektima koje ne uspiju odraditi niti puno veće jedinice lokalne samouprave. Nakon sastanka u vijećnici, ministar je obišao Lučku kapetaniju, Ispostava Lopar, parkirališni plato i trajektno pristanište Lopar.

U okviru dvodnevnog posjeta otoku Rabu u studenom je Lopar posjetio župan primorsko-goranski, Zlatko Komadina. Nakon sastanka s predstavnicima Općine Lopar na kojem je županu ukratko predstavljen Lopar, a teme razgovora bile su razvojni projekti i suradnja Primorsko-goranske županije i Općine Lopar, župan Komadina obišao je dva značajna gradilišta u Loparu - sportsku dvoranu i trajektno pristanište.

Prvih 10 godina Općine Lopar

Piše: Marijana Protulipac-Tomičić,
voditeljica službe Ureda načelnika

U novo desetljeće Općina ulazi u znaku početka radova na budućoj sportskoj dvorani koja će, osim standardnog rukometnog igrališta i visine potrebne za odigravanje odbojkaških susreta, imati šest svlačionica, skladišne prostorije, sanitarne čvorove, dvije prostorije za udruge te malu prostoriju za prezentacije ili fitness.

Polaganje kamena temeljca za sportsku dvoranu u prisustvu brojnih uvažanih gostiju

Dana 13. srpnja 2006. godine Hrvatski sabor donio je Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj temeljem kojeg je Lopar dobio status općine. Nešto više od četiri mjeseca kasnije, 4. prosinca 2006. godine, konstituirano je općinsko vijeće.

Općina Lopar svoj Dan slavi na blagdan Male Gospe, 8. rujna, te smo uoči ovogodišnje Male Gospe proslavili prvih deset godina.

Polaganje kamena temeljca za sportsku dvoranu

Obilježavanje Dana Općine Lopar 2016. godine započelo je svečanim činom polaganja kamena za novu sportsku dvoranu. Svečanosti su prisustvovali uvaženi gosti - ministar pomorstva, prometa i infrastrukture Oleg Butković

sa svojom pomoćnicom Jadrankom Fržop, pomoćnik ministra turizma Robert Pende, saborski zastupnik Josip Borić te župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina sa svojom zamjenicom Marinom Medarić.

U kratkom obraćanju prisutnima na toj svečanosti načelnik Općine Lopar, Alen Andreškić, između ostalog je rekao da je na ovaj velik i značajan projekt potaknuo nedostatak kvalitetnih društvenih i sportskih prostora i objekata te želja da se mladima i djeci omogući kvalitetan višenamjenski objekt. Ovaj se objekt gradi na čestici površine 3.297 m², dok je tlocrtna površina građevine koja će imati dvije etaže, 1.640 m². Osim standardnog rukometnog igrališta i visine potrebne za odigravanje odbojkaških susreta, objekt će imati šest svlačionica, skladišne prostorije, sanitarne čvorove, dvije

prostorije za udruge, te malu prostoriju za prezentacije ili fitness i moći će se dijeliti na tri sektora. Za otkup samog zemljišta utrošeno je 2,2 milijuna kuna, dok je projektna dokumentacija koštala 700.000 kuna, a projektirana je i pristupna cesta koja dvoranu spaja s državnom cestom D-105. Vrijednost prve faze izgradnje iznosi 9,3 milijuna kuna. Prvom fazom trebali bi biti obuhvaćeni radovi iskopa, gradnje temelja i ploča, zidanje objekta, krov te minimalno uređenje okoliša. Očekuje se da će prva faza biti dovršena do početka iduće turističke sezone.

Na svečanosti polaganja kamena temeljca prisutnima su se još obratili župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina, saborski zastupnik Josip Borić i tada tehnički ministar pomorstva, prometa i infrastrukture Oleg Butković – koji su nešto kasnije, zajednički, simbolički položili kamen temeljac buduće sportske dvorane u Loparu za koju je već od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU kroz program razvoja otoka odobreno prvih 1.660.000 kuna.

Na svečanosti polaganja kamena temeljca sportske dvorane u Loparu kraći prigodni program izvela je skupina loparskih Pučkih pjevača te uz njih i polaznici područnog odjeljenja Dječjeg vrtića

Pučki pjevači na polaganju kamena temeljca buduće sportske dvorane

OPĆINA LOPAR

Početak radova na budućoj sportskoj dvorani

„Pahuljica“ iz Lopara, a čin su svojim prisustvom uveličali članovi karate kluba „Enpi“ Rab, Rukometnog kluba i „Loparski tići“, članovi malonogometnog kluba.

Svečana sjednica Općinskog vijeća

U kongresnoj dvorani TN „San Marino“ održana je svečana sjednica Općinskog vijeća.

O prvih deset godina opširnije su govorili predsjednik Općinskog vijeća Damir Paparić koji je, između ostalog, napomenuo da je Općina u ovih deset godina svojeg postojanja mogla postići tako značajne uspjehe jer je imala sjajan tim predvođen načelnikom. Nakon njega gostima i ostalim uzvanicima u prepunoj kongresnoj dvorani TN „San Marino“ obratio se načelnik Općine Alen Andreškić: „Mislim da smo svojim radom i rezultatima kroz proteklo vrijeme dokazali svu opravdanost naših prohtjeva kada smo prije 10 godina zatražili osnivanje vlastite općine. Danas se u Loparu živi bolje. U odnosu na popis iz 2001. danas u ovoj maloj općini ima osamdesetak žitelja više. Kada smo se osnivali jedva smo imali novca za nabavku općinskog pečata, a danas imamo općinski proračun iz vlastitih prihoda koji prelazi iznos od 8 milijuna kuna.“

O uspjesima Lopara u deset godina postojanja, o čemu je posvjedočio i

Novi počasni građanin, Josip Mihaljević, s predstavnicima Lopara

desetminutni video zapis, nadahnuto su govorili tehnički ministri pomorstva, prometa i infrastrukture, odnosno turizma, Oleg Butković i Anton Kliman.

Skup je pozdravio i župan primorsko-goranski Zlatko Komadina potvrdivši i sa svoje strane opravdanost odvajanja Lopara kao zasebne općine. Komadina je naglasio da će Županija, kao i do sada, pomagati Općinu Lopar u programima

Brojni uvaženi gosti na svečanoj sjednici Općinskog vijeća

Donacija UVDR Lopar za obnovu vukovarskog vodotornja

koji se vezuju za zdravstvo, školstvo, a uz to je obećao da Lopar može računati na značajni udio Županije kada se bude rješavalo pitanje opremanja buduće sportske dvorane.

Nakon obraćanja sumještana, nekadašnjeg pomoćnika ministra pomorstva i aktualnog saborskog zastupnika Josipa Borića, prisutne na sjednici pozdravili su i načelnik prijateljske slavonske Općine Vladislavci i gradonačelnik Raba Nikola Grgurić koji je naglasio kako je Lopar, ostvarivši u proteklih deset godina velike uspjehe u razvoju svoje općine, pokazao svu opravdanost njezina osnivanja. Na kraju sjednice uslijedila su dva najsvečanija događaja; podijeljene su zahvalnice i diplome zaslužnim mještanima Lopara,

jednoj uspješnoj srednjoškolci i učeniku generacije, a na kraju je počasnim građaninom Općine Lopar bio proglašen Juraj Mihaljević, vlasnik Iločkih podruma, veliki zaljubljenik u Lopar, u kojeg redovito dolazi i boravi dugi niz godina, koji je Loparu u mnogo navrata izravno pomagao. Juraj Mihaljević, vidno uzbuđen, u kratkom obraćanju naglasio je da će i dalje pomagati „svom“ Loparu, koji danas kada se dolazi u njega, u odnosu na prije petnaestak godina, pruža sasvim drugu sliku, jednog lijepo uređenog mjesta.

Uslijedile su još dvije svečane, ali i humane geste. Predstavnik braniteljskih udruga iz Vukovara primio je dva puta po 5.000 kuna za obnovu vukovarskog vodotornja – jednom od branitelja Lopara i drugi put od Općine Lopar.

Kraći kulturno umjetnički program tijekom trajanja svečane sjednice Općinskog vijeća izvela je skupina loparskih Pučkih pjevača, kojima se i ove godine priključio ženski trio u izvedbi pučkih pjesama. Uz njih nastupile su i dvije loparske klape – ženska Užanca i muška Sveti Marin.

OPĆINA LOPAR

Projekti...

Piše: Marijana Protulipac-Tomičić,
voditeljica službe Ureda načelnika

Polaganje kamena temeljca za buduću sportsku dvoranu
(foto: Art studio „HAGALL“)

Protjeklu godinu u Loparu obilježila je realizacija važnih infrastrukturnih objekata – rehabilitacija državne ceste D-105, poddionica Lopar, dogradnja gata u luci Lopar, početak izgradnje sportske dvorane, proširenje groblja G6 Lopar.

Rehabilitacija državne ceste D-105

Rehabilitacija državne ceste D-105, poddionica Lopar, projekt je Hrvatskih cesta. Izvedena je u dužini od 1,4 km, na predjelu od luke Lopar do centra. U sklopu obnove ceste izvedena je izgradnja, rekonstrukcija i sanacija, ovisno o potrebi, odvodnje, vodovoda, DTK mreže, NN mreže i javne rasvjete. Izveden je i nogostup, na dijelovima trase na kojima ga nije bilo, a na ulasku u mjesto, na mjestu nekadašnjeg „trokuta“, izveden je kružni tok. Po završetku turističke sezone, nastavljeno je s radovima na nenaplatnom čekališnom platou – parkiralištu koje će po konačnom stavljanju u funkciju rasteretiti promet, odnosno adekvatno riješiti problem ukrcaja i iskrcaja trajekta.

Loparska luka (foto: D. Šanić)

Produljenje gata u loparskoj luci

Samim početkom 2017. godine očekuje se dovršetak svih radova na produljenju gata u luci Lopar, investitora Županijske lučke uprave Rab. Ukupna vrijednost investicije zaokružuje se na 10 milijuna kuna. U sklopu produženja gata, radi sigurnijeg i kvalitetnijeg pristupa, a kao i noćenja trajekta, s II strane uređen je operativni dio za manje kruzere i nautičke brodove. Na zahtjev Općine Lopar doprojektirani su građevinski elementi kako bi se postiglo zadovoljavajuće umirenje vala i pretpostavka za nove nautičke vezove.

Gradnja sportske dvorane

Polaganjem kamena temeljca uoči proslave Dana Općine Lopar i 10. godišnjice od osnutka, započeli su radovi na još jednom vrijednom infrastrukturnom objektu, dugo očekivanoj sportskoj dvorani. Vrijednost radova u prvoj fazi izgradnje je 7,5 milijuna kuna, a obuhvaća kompletno zidanje objekta i krov. Želja je da se do početka turističke sezone 2017. izvedu radovi dobave i ugradnje otvora i fasade kako bi se zaštitio objekt i vizualno izgledao što ljepše. Dvorana je projektirana da zadovoljava energetska certifikat razred A te ćemo pokušati ostvariti sufinanciranje od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost za fasadu, vanjsku stolariju i kotlovnice.

U konzultacijama s projektantom idejnog projekta kao „autorom“ dvorane i izrađivačima glavnog projekta, razrađuje se 3D projekt boje fasada, a želja je nijansama boja na manjim plohamo dodatno „umanjiti“ izgled objekta. Također, fasade su „razbijane“ različitim elementima i velikim brojem otvora kako bi ista, zbog svoje površine i velikog volumena, izgledala sto ljepše te što manje „stršila“ u prostoru. U tijeku su aktivnosti na pripremi opreme, posebice sustava grijanja i hlađenja, kao i sportske opreme kojom se želimo prilagoditi polivalentnosti kako bi dvorana bila dostupna različitim korisnicima, od

Radovi na novoj sportskoj dvorani u punom jeku (foto: D. Šanić)

sportskih, kulturnih do dječjih programa i aktivnosti.

U suradnji s Uredom Turističke zajednice započete su pripreme za ponudu ciljanim skupinama turista za sportske pripreme, kao i prijedlog mjera za povećanje broja noćenja u predsezoni i posezoni uz korištenje dvorane. Projekt dvorane zamišljen je kao centar društvenog života domicilnog stanovništva, ali i višenamjenski i multifunkcionalan prostor za druge manifestacije i programe. Svakako, izgradnjom ovog objekta možemo ponudu usmjeriti određenim ciljanim skupinama turista sportaša i rekreativaca, a time ostvariti dodatna noćenja u pred i posezoni.

Proširenje groblja

U prosincu 2016. godine izabran je izvođač radova po provedenom postupku javne nabave za radove na proširenju groblja G6 – Lopar, polje 4. Planira se sklapanje okvirnog sporazuma na dvije godine za vrijednost radova u visini 1,6 milijuna kuna. S obzirom na kritično smanjenje broja ukopnih mjesta na postojećem groblju, Općina Lopar pristupila je izradi projekta I. faze dogradnje groblja na polju 4 prema Detaljnom planu uređenja groblja G6 Lopar te dijela nove grobne staze. Postojeći i novi dio groblja planiran je kao mješovito groblje za klasičan ukop te je stoga, prema odredbama Pravilnika o grobljima, DPU groblja G6 Lopar za grobno polje 4 predvidio 188 ukopnih mjesta odnosno, 62 grobna mjesta u zemljanim grobovima, grobnicama i nišama. Polaganje urni moguće je u grobnice i niše.

TZ LOPAR

Rapsko dvomilijuntno turističko noćenje ostvarila je gospođa Birgit Böhm - gošća iz Njemačke

Piše: Ivica Hodak

Otok Rab ove je godine, točnije 16. rujna, prvi puta nakon rekordne 1989., prešao brojku od 2 milijuna turističkih noćenja, od čega je 706.000 ostvareno na području Općine Lopar. Taj će hvale vrijedan statistički podatak u posebno lijepom sjećanju ostati simpatičnoj gošći iz Njemačke, iz gradića Kirchhaina kod Marburga, gospođi Birgit Böhm.

Statistika je ove sezone neumoljivo pokazala da je otok Rab, nakon punih 27 godina, ponovno zabilježio povratak najboljim turističkim ostvarenjima s kraja 80-ih godina prošlog stoljeća. Naime, kada spominjemo podatke o broju ostvarenih turističkih noćenja zanimljivo je podsjetiti da su na Rabu prvi puta 1986. godine počela ostvarenja od preko 2 milijuna noćenja, što je kulminiralo s rekordnom 1989. godinom, a onda su sve to zaustavile godine Domovinskog rata.

Gospođa Birgit i njezin suprug na Rab dolaze već preko 30 godina, a u Uredu Turističke zajednice Grada Raba

poklone i priznanje uručili su joj čelnici Grada Raba i Općine Lopar, gradonačelnik Nikola Grgurić, odnosno načelnik Alen Andreškić, kao i direktori Turističkih zajednica Grada Raba i Općine Lopar Nedjeljko Mikelić i Marin Mušćo, uz želju da Rab njoj, njejoj obitelji i prijateljima još dugo godina bude omiljena destinacija.

Inače, u sada već dalekoj 1989. godini 2 milijuna turističkih noćenja ostvareno je s posjetom od 228.000 turista, dok je ovogodišnjih 2 milijuna ostvareno sa znatno brojnijom posjetom od 260.000 gostiju.

Lopar u srcu

Piše: Marin Mušćo,
direktor TZO Lopar

Najvjernijim loparskim turistima dodijeljena priznanja i prigodni pokloni

Tijekom ovogodišnje turističke sezone, po već ustaljenom običaju, u vijećnici Općine Lopar u više su navrata upriličena druženja za dugogodišnje posjetitelje Lopara kojima je ovo praktički drugi dom. Svoju vjernost dokazuju posjećujući Lopar preko 30 godina, neki i više puta godišnje, a u razgovoru

s njima doznajemo vrlo bitne i korisne informacije o dobrim i lošim stranama turističkog razvoja destinacije. U tim prigodama dodijeljena su im priznanja i prigodni pokloni kao mali znak zahvalnosti za dugogodišnju vjernost i doprinos u promociji destinacije Lopar.

Carmen i Bernhard Spiess vrlo su sretni jer svjedoče napretku nekad skromnog turističkog mjesta

TZ LOPAR

Rosemarie i Manfred Voglhuber kažu da im je najukusniji doručak gospođe Marice Franelić, a najdraža plaža Stolac

Carmen i Bernhard Spiess iz Braunschweiga (DE) u Lopar dolaze od 1979. godine. Do danas su preskočili samo jednu godinu (1991.), a sve ostale godine vjerno su se vraćali Loparu i svom najdražem kampu, autokampu San Marino. Vrlo su sretni zbog toga što svjedoče napretku nekad skromnog turističkog mjesta.

Austrijski bračni par Rosemarie i Manfred Voglhuber već 36 godina svake godine svoj godišnji odmor provode u Loparu, a 34 godine vjerno su obitelji Marije i Ivana Franelića. Najukusniji im je doručak domaćice Marije, najdraža plaža Stolac, a večeraju u brojnim obližnjim restoranima u kojima je hrana izvrsna. S puno sjete i anegdota pričaju o prvim godinama svojih dolazaka u Lopar, a nerado se sjećaju i ratnih godina kada su plaže bile prazne, a hoteli zatvoreni.

Dona Maria Rosa sa suprugom Lucianom Cerianiem i djecom prvi je put u Lopar došla davne 1984. Od tada do danas nisu propustili niti jednu godinu, čak ni za vrijeme rata. Njihova kćerka Simona dell Aqua sada dolazi sa svojom obitelji i kaže kako ne bi mijenjala Lopar niti za jednu drugu destinaciju za provođenje svog godišnjeg odmora. Najprije su dolazili u TN „San Marino”, ali ubrzo su hotelski smještaj zamijenili

smještajem kod obitelji Ivana Pičuljana i od tada dolaze uvijek samo na tu adresu. U ovih 35 godina stekli su u Loparu mnogo prijatelja i kažu kako im ta 3 tjedna uvijek prebrzo prođu te da jedva čekaju da se ponovno vrate. Na pitanje što ih tako snažno privlači u Lopar, kažu kako su to prekrasne, jedinstvene pješčane plaže, gostoljubivi domaćini, izvrsna hrana i brojni prijatelji. Kažu kako je Lopar kroz godine prerastao u respektabilnu destinaciju, mnogi problemi poput čistoće, parkirališta, pristupa plažama, trgovina, ponude voća i povrća... sada su sve manji a, ponude sve bolja i raznovrsnija.

Kaiser, Gudrun i Bernd na Rab, odnosno u Lopar, došli su vraćajući se iz Dalmacije. Na benzinskoj crpki na Jadranskoj magistrali stali su natočiti gorivo, a kako su imali još nekoliko dana godišnjeg odmora, upitali su djelatnika benzinske postaje gdje ima lijepih plaža. On ih je uputio na obližnji trajekt za Rab, u mjesto Lopar. Ondje su naišli na obitelj Slavice i Dragana Pirića kojima se i danas vjerno vraćaju. Bila je to 1986. godina i od tada svake godine ljetuju u Loparu kod istog domaćina jer se ondje osjećaju kao kod svoje kuće, u Frankfurtu, odakle dolaze. Ističu kako se iz godine u godinu vidi napredak u uređenju Lopara kao destinacije, pohvaljuju posebno kružni tok i novu cestu te kažu kako bi još malo pažnje trebalo posvetiti pješačkim stazama prema loparskim plažama.

Simona dell Aqua, kći Done Marie Rose i Luciana Cerianiema, kaže kako ne bi mijenjala Lopar niti za jednu drugu destinaciju

Kaiser Gudrun i Bernd smatraju da bi malo više pažnje trebalo posvetiti pješačkim stazama prema loparskim plažama

Tri nova objekta sa oznakom kvalitete Kvarner Family

Želite li izbliza i na pravi način upoznati autentičan život kvarnerskih odredišta i pritom se u privatnom smještaju odmoriti baš onako kako ste zamislili?

Zanimaju li Vas priče ribara, starih kapetana ili pak drugih stanovnika kvarnerskih mjesta, zanimljivih gradića ili pak vlasnika osamljenih kuća u kojima se živi u ritmu prirode? Želite li kušati prava domaća jela, vlastitom rukom ubrati povrće iz vrta Vaših domaćina, pa ga potom začiniti domaćim maslinovim uljem te nazdraviti odličnim domaćim vinom?! Sve to i još mnogo više pružaju Vam objekti s oznakom Kvarner Family.

Kvarner Family Agency

Na 16. sjednici TV TZO Lopar dodijeljene su tri nove oznake kvalitete Kvarner Family. Od ove godine tu oznaku nose objekti Marije Matahlije (Lopar 341), zatim Ruže Matahlije (Lopar 454) i Sanjina Matahlije (Lopar 454). Objekti posjeduju bazen i razne druge dodatne sadržaje za turiste te, shodno Pravilniku o dodjeli oznake Kvarner Family, zadovoljavaju sve potrebne kriterije. Ovime se broj objekata s ovom prestižnom oznakom na području Općine Lopar popeo na deset, što je svakako pravi put ka ukupnom podizanju kvalitete obiteljskog smještaja u destinaciji! Čestitamo!!!

Mmm, domaće je najbolje!

Gastronomske manifestacije kao mamac za turiste, posebno u terminima predsezone i posezone

Unazad nekoliko godina Turistička zajednica Općine Lopar krenula je s organizacijom ribarskih fešti u sklopu kojih se, uz gastronomsku ponudu, može vidjeti i prezentacija tradicionalnog ribolova mrežom potegačom, patana s feralom i ostima te krpanje mreža. Većina fešti organizirana je u terminima glavne turističke sezone kao dodatna ponuda turistima. Kako bismo privukli što veći broj turista u terminima predsezone (travanj i svibanj) i posezone (rujan i listopad), u suradnji sa Turističkom zajednicom Grada Raba i Imperialom d. d., pokrenut je i niz drugih tematskih gastro manifestacija.

Krupmifest

Tako u Loparu, već petu godinu zaredom, organiziramo Krupmifest, tjedan za vrijeme kojeg se u ugostiteljskim objektima nude jela na temu domaćeg krumpira, a na Rajskoj plaži održava se završna fešta s animacijom na temu krumpira, nagradnim igrama, živom glazbom i, naravno, gastronomskom ponudom...

Pumidorfest

Pumidorfest bio je logičan slijed događaja s obzirom na zastupljenost te poljoprivredne kulture u tradiciji mjesta i na bogatstvo jela koja se spravlja od te namirnice. Na završnoj fešti, nakon tjedna autohtonih jela od domaćeg pumidora u restoranima, desetak ekipa sastavljenih od amaterskih kuhara i turista iz publike natječe se u spravljanju salse u kotliću. Žiri ocjenjuje najbolje spravljena jela, a pobjednici dobivaju prigodne poklone - kašetice domaćih pumidora.

Štokaljfest

Obzirom da je u prošlosti imao vrlo značajno mjesto u prehrani domaćeg stanovništva, i štokalj je dobio svoje mjesto na gastro karti otoka Raba. Tako je ove godine, polovicom rujna, po prvi put održan Štokaljfest, tjedan gastronomske ponude na temu hobotnice u koji se također uključilo nekoliko ugostiteljskih objekata s jelima poput štoklja pod peku, štoklja s jajima, salate od štoklja, štoklja na gulaš s njokima...

Značajan doprinos brendiranju loparskih pumidora daje i Lopar Vratak d. o. o. koji svake godine proizvede desetak tona ove delicije, a želja nam je da domaći pumidor nađe svoje mjesto u gastronomskoj ponudi naše hotelske kuće, kao i kod trgovačkih lanaca na otoku.

TZ LOPAR

Dani šparoga

Uoči 1. svibnja organizirani su drugi po redu Dani šparoga sa završnom feštom na gradskom trgu Varoš, gdje se, uz bogatu gastro ponudu i glazbeni program, spravljala velika fritaja od šparoga, koja je na kraju podijeljena turistima.

Dani otočne janjetine

Cijeli svibanj bio je u znaku otočne janjetine, a krajem mjeseca organizirana je završna fešta u autokampu Padova III, s nizom edukativnih radionica na temu ovčarstva, natjecanjem u spravljanju janječeg gulaša, živom glazbom, animacijom...

„Kanata”

Već nekoliko godina, kao točka na „i” odrađene turističke sezone, organizira se završna fešta pod nazivom „Kanata” na kojoj predstavnici udruga s cijelog otoka prezentiraju umijeće spravljanja brudeta od ribe. Žiri ocjenjuje spravljen jela, a okupljeni posjetitelji također mogu kušati majstorije kuhara - amatera. Sve je popraćeno animacijom, glazbenim programom te nezaobilaznom gastronomskom ponudom.

Pobjednice ovogodišnjeg natjecanja u kuhanju salse

Brojnim manifestacijama nastoji se prezentirati gastronomska priča otoka Raba, bogatstvo okusa i mirisa, ponuditi turistima nešto autohtono, domaće, uzgojeno na tradicionalan način. Današnji turisti to neizmjereno cijene, a kada uspijemo stvoriti priču zbog koje će turisti s kopna, pa čak i iz susjednih zemalja, dolaziti na nekoliko dana kako bi uživali našim blagodatima, možemo reći da je naša gastronomska priča uspjela!

Loparska fritaja na Danima šparoga, Varoš

Priprema za gastro-natjecanje „Kanata”, Varoš

TZ LOPAR

Upoznajte Lopar i svoje impresije prenesite prijateljima i poznanicima!

Piše: Tonka Kavran,
ravnateljica CZK Lopar

Uz već ustaljene besplatne šetnje Geoparkom koje Turistička zajednica Općine Lopar tijekom ljetnih mjeseci organizira svakog četvrtka, Centar za kulturu Lopar ovog je ljeta pokrenuo i organizirano razgledavanje kulturne baštine uz pratnju licenciranog turističkog vodiča - Snježane Gulić. Razgledavanje baštine pod geslom „Upoznaj Lopar” turistima je bilo na raspolaganju svakog utorka na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku, ovisno o njihovoj nacionalnosti. Grupe su kretale iz prostora Turističke zajednice Općine Lopar prema župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja i, tijekom dvaipol satnog razgledavanja, obišle crkvu

Rođenja Marijina i kapelicu sv. Roka, a uz podatke o navedenim sakralnim objektima posjetitelji su imali mogućnost saznati i ponešto o povijesti Lopara, sv. Marinu, arheološkim lokalitetima, loparskim maškarima, govoru, počecima turizma i brojnim drugim zanimljivostima. Na ovaj način Lopar je upoznalo 50-ak posjetitelja iz raznih europskih zemalja koji nisu krili svoje zadovoljstvo, kako samim Loparom, tako i načinom na koji su im podaci prezentirani. S obzirom na ovisnost o turističkom vlakiću zbog dislociranosti spomenika te neizvjesnost oko dovršetka radova na cesti, s turističkim rutama krenuli smo tek koncem lipnja, a sama

ponuda iz istih je razloga nedovoljno promovirana te se nadamo da će sljedećeg ljeta zaživjeti u punom potencijalu. Ovog ljeta, shodno očekivanjima, većina gostiju sadržaj je koristila tijekom lipnja i rujna te se pokazalo da su slični sadržaji potrebni upravo u predsezoni i posezoni. Također, nadamo se da ćemo do početka sljedećeg ljeta uspjeti ostvariti kvalitetnu komunikaciju s privatnim iznajmljivačima i predstavnicima Imperiala d. d. vezano za promociju navedenih i sličnih sadržaja.

Zadovoljni turisti upoznaju Lopar

Organizirane turističke ture na kojima posjetitelji imaju priliku upoznati našu prirodnu i kulturnu baštinu ovdje su radi podizanja ukupne kvalitete turističke ponude i u tom je smislu svaki novitet dobrodošao. Zadovoljan gost će se vratiti i zbog toga je nužna suradnja i konsenzus oko projekata i ponuda od opće koristi.

Prva skupina turista u razgledavanju loparskih spomenika

Upoznavanje čudesne loparske prirode u društvu skupine turista i televizijske ekipe HRT-a

LOPAR VRUTAK

Čuvajmo okoliš zajedno

Piše: Uprava Lopar Vrutka d. o. o.

Ove godine Lopar Vrutak d. o. o. nastavio je s buđenjem svijesti na području Općine Lopar o važnosti odvajanja otpada. Nakon prošlogodišnje podjele kanti za selektivno prikupljanje otpada, više pažnje posvetili smo edukaciji i osvještavanju mještana o važnosti reciklaže. U travnju smo, kao što smo već pisali u prošloj Loparskoj besedi, u sklopu akcije „Da nam školji budu bolji” organizirali podjelu platnih vrećica kako bismo ukazali na štetnost plastičnih vrećica za okoliš i potaknuli mještane na izbjegavanje njihova korištenja. Također, u suradnji s DV „Pahuljica”, PO Lopar, i Osnovnom školom Ivana Rabljanina, PŠ Lopar, organizirali smo akciju prikupljanja starog papira. Ova akcija bila je usmjerena najmlađoj populaciji kako bi se već od najranijih dana stekla

navika odvajanja otpada i važnost istog za okoliš. Budući da je bila zadana minimalna količina koju je po djetetu bilo potrebno prikupiti unutar svakog razreda i vrtičke skupine, a nagrade su bile vožnja turističkim vlakićem i polupodmornicom, moramo pohvaliti naše najmlađe mještane, kao i njihove odgajateljice i učiteljice te, naravno, roditelje koji su u tome pomogli. Naši najmlađi mještani pokazali su veliku inicijativu i interes za odvajanje otpada te su svi razredi i vrtičke skupine prikupile i više nego dovoljno staroga papira i time osvojili spomenute nagrade.

Polaznike DV „Pahuljica” i učenike PŠ Lopar provozili smo turističkim vlakićem krajem školske godine, dok smo za polupodmornicu, zbog kraja školske godine i nemogućnosti usklađivanja

obaveza, učenicima PŠ Lopar podijelili žetone za besplatnu vožnju istom.

Najmlađe vrijedne sakupljače starog papira, polaznike DV „Pahuljica”, PO Lopar, polupodmornicom smo provozili u rujnu te ih za njihov trud nagradili još jednom vožnjom turističkim vlakićem.

Svakako, moramo pohvaliti naše male sakupljače papira i zahvaliti im se na likovnim radovima koje su izradili i time nas jako obradovali. Radovi će biti objavljeni na našoj internet stranici www.lopar-vrutak.hr, a neke od njih možete vidjeti i ovdje.

Želja nam je nastaviti edukaciju najmlađih kroz ovakve ili slične akcije kako bi nam odvajanje otpada postalo dio životne rutine i svakodnevnice.

S istom svrhom snimili smo video uradak na temu reciklaže koji se ovo ljeto prikazivao na video zidu na Rtiću, a cilj je bio usmjeravanje turista na reciklažu. Iako većina turista koji dolaze iz zemalja EU već ima stečene navike odvajanja otpada, ima i onih koji još nisu usvojili istu ili ne znaju da se i kod nas provode te mjere.

Pozivamo Vas da nastavite selektirati otpad te da nam se jave svi oni koji još nisu preuzeli svoje kante ili naljepnice za kante kako bismo zajedničkim snagama pridonijeli zaštiti našeg okoliša koji imamo obvezu ostaviti u nasljeđe generacijama koje dolaze poslije nas.

LOPAR VRUTAK

Nakon vožnje turističkim vlakićem i polupodmornicom, uslijedili su likovni radovi

UDRUGE

Kontinuirane aktivnosti Udruga veterana Domovinskog rata Lopar

Piše: Fabo Franko,
potpredsjednik

Odavanje počasti bleburškim žrtvama

Od posljednjeg javljanja u Loparskoj besedi udruga je 13. i 14. svibnja posjetila Bleiburg te odala počast žrtvama Križnog puta, simbolu tragedije hrvatskog naroda koja se dogodila u osvit pobjede nad fašizmom i nacizmom. Tada je totalitarni komunistički režim počinio masovna djela nasilja koja su predstavljala kršenja temeljnih ljudskih prava.

Navedeno putovanje organizirali su Općina Lopar i UVDR Lopar. Nakon kraćeg razgledavanja živopisnog mjesta, uputili smo se na mjesno groblje Unterlobach gdje smo odali počast žrtvama bleiburške tragedije paljenjem svijeća na spomen obilježju. Sudjelovali smo u zajedničkoj molitvi opraštanja te procesiji na Bleiburšku poljanu na kojoj je održana sveta misa predvođena banjalučkim biskupom i predsjednikom Biskupske konferencije BiH, Franjom Komaricom. Molitvu za žrtve islamske vjeroispovijesti predvodio je efendija Idriz Bešić iz Islamske zajednice Gunja. Prema procjeni austrijskih medija, svetoj misi nazočilo je više od 20.000 ljudi, a pokrovitelj navedenog okupljanja bio je Počasni bleiburški vod uz supokroviteljstvo Hrvatskoga sabora. Po završetku misnog slavlja, udruga je položila vijenac na spomen obilježju, a nakon toga uslijedilo je druženje na kojem su se susreli mnogobrojni članovi prijateljskih udruga, a sklopljena su i nova prijateljstva s drugarima iz Hrvatske i inozemstva.

Obilježavanje Dana pobjede i domovinske zahvalnosti

4. kolovoza naša udruga, u suradnji s braniteljskim udrugama iz Raba, organizirala je tradicionalni odlazak u Gospić uoči Dana pobjede i domovinske zahvalnosti kako bismo obišli mjesta ličkog ratišta. Na gradskom groblju u Gospiću položeni su vijenci uz središnji križ za sve poginule, a potom i na grob svog zapovjednika Ivana Čanića Baje. Nakon toga služena je sveta misa u gospićkoj katedrali za sve poginule branitelje ličke bojišnice. Po okončanju svete mise, na Ljubovu je položen vijenac i zapaljene su svijeće svim palim braniteljima. Na povratku je odana počast na mjestu pogibije rapskog branitelja Slavka Deželjina u selu Zalužnici, a nakon toga i na mjestu pogibije skupine branitelja s područja Senja

Na sam Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza, UVDR Lopar sudjelovala je u proslavi i obilježavanju 21. obljetnice VRO „Oluja“ u Općini Lopar. Navedeni program započeo je svetom misom u crkvi sv. Ivana Krstitelja, a potom je na mjesnom groblju odana počast umrlim hrvatskim braniteljima iz Lopara.

Dan Općine Lopar

Povodom Dana Općine Lopar, u razdoblju od 8. do 10. rujna ugostili smo četvero vukovarskih branitelja, članova HVIDRE Vukovar. Tom prigodom, na svečanoj sjednici Općinskog vijeća, naša udruga uručila je predsjedniku HVIDRE Vukovar,

Stipi Šeremetu, ček u vrijednosti od 10.000,00 kn za obnovu vukovarskog vodotornja. 9. rujna, u organizaciji Općine Lopar, u vijećnici je organizirano druženje loparskih branitelja s Markom Perkovićem Thompsonom koji je dan ranije u Loparu održao koncert.

Izlet u Stubičke Toplice

Od 3. do 6. studenoga udruga je organizirala godišnji izlet za sve mještane Lopara u Stubičke Toplice. Pritom smo posjetili dvorac Trakošćan, Muzej krapinskih neandertalaca te spomenik „Lijepa naša“ u Zelenjaku. Narednih dana razgledali smo kulturne i povijesne znamenitosti Graza, mađarski grad Nagykanizse, Varaždin, „Gupčevu lipu“ i spomenik Matiji Gupcu u Stubici, Svetište u Mariji Bistrici te rodnu kuću prvog Predsjednika RH, dr. Franje Tuđmana u Velikom Trgovišću.

Obilježavanje 25. obljetnica vukovarske tragedije

17. studenog naša udruga zaputila se u Vukovar na obilježavanje 25. obljetnice vukovarske tragedije, a putem smo sreli naše suborce i članove drugih udruga koji su se uputili na isto odredište. Prisustvovali smo kraćem recitalu učenika osnovne škole iz Vukovara, nakon čega je uslijedila molitva za poginule vukovarske branitelje. Po završetku mise, položili smo cvjetne aranžmane i zapalili svijeće. U večernjim satima pridružili smo se brojnim Vukovarcima koji su se tradicionalno okupili kod Opće bolnice Vukovar u znak sjećanja na žrtve iz 1991. godine. Molitvu su predvodili mladi Vukovarci te klapa HRM „Sveti Juraj“. U znak sjećanja, članovi naše udruge zapalili su svijeće kod spomen obilježja u krugu bolnice. Tom prigodom susreli smo i predsjednicu RH Kolindu Grabar-Kitarović s kojom smo se rukovali i fotografirali.

Susret s predsjednicom Kolindom Grabar-Kitarović

UDRUGE

Sljedećeg dana, 18. studenoga, obilježena je 25. obljetnica stradanja ovog Grada Heroja. Počast Vukovaru, njegovim braniteljima, kao i svim žrtvama, odalo je oko 150.000 ljudi koji su pristigli iz svih dijelova Hrvatske i inozemstva. Službeni program obilježavanja vukovarskog stradanja započeo u dvorištu Opće bolnice, čemu je prisustvovao državni vrh na čelu s predsjednicom RH Kolindom Grabar-Kitarović. Stradanje Vukovara obilježeno je tradicionalnom Kolonom sjećanja koja je krenula od bolnice prema Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata, a predvodili su je članovi Udruge djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata zajedno s pripadnicima Vukovarske brigade i braniteljskih udruga Grada Vukovara. Ondje je služena misa za poginule i nestale Vukovarce, kao i za sve sudionike Domovinskog rata, a predvodio ju je kardinal Josip Bozanić. Ispred središnjeg križa položeni su vijenci i zapaljene su svijeće od strane članova udruge. Prilikom povratka s groblja, odazvali smo se pozivu HVIDRE Vukovar na druženje na Mitnici, a nakon toga položili smo vijence i upalili svijeće na spomen obilježju na Ovčari te posjetili vukovarsku kasarnu, muzej Domovinskog rata te spomen-obilježje Blage Zadra na Trpinskoj cesti.

19. studenoga prisustvovali smo komemoraciji u Borovom naselju gdje je, prema podacima vukovarskih stradalničkih udruga, na sam dan okupacije, 19. studenog 1991. godine, ubijena 51 osoba, a u cijeloj četvrti je kroz skoro tri mjeseca opsade poginulo 176 civila i branitelja. Molitvu za poginule i nestale predvodio je župnik Župe sv. Josipa Radnika iz Borova naselja, fra Vjenceslav Janjić. Prigodan program izveli su učenici vukovarskih osnovnih škola Siniše Glavaševića i Blage Zadre. U spomen na ubijene, poginule i nestale hrvatske branitelje i civile u Borovu naselju, pred ostacima bivše zgrade Borovo-commerca vijence su položila i svijeće zapalila brojna izaslanstva te članovi naše udruge. Po završetku komemoracije uputili smo se u Vladislavce gdje su nas ugostili načelnik, zamjenik načelnika te članovi njihova Poglavarstva.

Skupština UVDR-a Lopar

Osim navedenih aktivnosti, UVDR Lopar zalaže se za dostatno obilježavanje državnih blagdana: Dan Državnosti i Dan neovisnosti, kao i blagdan Svi Sveti. Pritom, postavljanjem cvjetnih aranžmana i paljenjem svijeća na centralnom križu mjesnog groblja u Loparu, kao i na grobovima umrlih hrvatskih branitelja, odajemo počast umrlima. Uz to, organiziramo prigodne mise i druženja.

Suradujemo sa svim braniteljskim udrugama na otoku Rabu te sa svim loparskim udrugama. Također, sudjelujemo u mnogim aktivnostima organiziranim od strane Općine Lopar i Turističke zajednice.

U studenome smo organizirali nabavku majci i jakni s obilježjem udruge za sve članove udruge te smo ih nosili u Vukovaru u Koloni sjećanja.

Obilježavanje vukovarske tragedije

Obilježavanje vukovarske tragedije

UDRUGE

Posjet JVP-u Čakovec i DVD-u Pretetinec

Marin Mušćo, dozapovjednik DVD-a Lopar

U sklopu tradicionalnog godišnjeg izleta DVD-a Lopar posjećena je JVP Čakovec u kojoj se mogao vidjeti sustav motrenja, dojave, način uzbunjivanja kao i bogato opremljen vozni park postrojbe koja pokriva područje najsjevernije županije u RH.

Isto tako, upriličen je prijem i druženje u DVD-u Pretetinec (Općina Nedelišće, inače druga po veličini općina u Republici Hrvatskoj). Predsjednik DVD-a Pretetinec održao je prigodni govor o povijesti DVD-a, članstvu i sredstvima kojima raspolaže, a tom prilikom predani su i prigodni pokloni od strane DVD-a Lopar te iskazana želja za skorim potpisivanjem Povelje o prijateljstvu.

članovi DVD-a Lopar ispred JVP Čakovec

Vatrogasci spašavaju loparske „robinzone“

Izvor: Ivor Balen,
Novi list

Vatrogasci ovdašnjeg DVD-a su svojevrсни loparski „baywatch“, spasioci na pješčanim plažama. Pošto Lopar nije Kalifornija i ovdje je more uglavnom vrlo mirno i plitko, nevolja u moru uglavnom nema. Ali veliki dio loparskih plaža udaljen je od mjesta i do njih ne vode adekvatni putevi kojima bi mogla proći hitna pomoć. Tada na scenu stupaju vatrogasci sa svojim plovilom.

Prepričao ih je zapovjednik DVD-a Lopar Predrag Andreškić: „Prvo smo imali slučaj trudnice u osmom mjesecu trudnoće koja je boravila u uvali Dubac. To je sjeverni dio poluotoka Lopar i do tamo vodi samo staza za pješake. Imala je bolove u trbuhu, hitna pomoć je došla do nje pješke ali nije mogla hodati, pa su nas zvali. Došli smo s našim vatrogasnim brodom „Jura“, pacijentica se ukrcala u gliser, a ekipa hitne s nama. Dovedli smo je do lučice gdje je čekalo vozilo hitne pomoći“, rekao je Andreškić, napomenuvši da se radilo o jednoj Riječanki.

Drugi slučaj dogodio se u četvrtak i bio je teži, pa se može reći da su loparski vatrogasci možda i spasili jednu Nijemicu.

„Žena je kolabirala u uvali Sturič i nije mogla ustati na noge. Ovoga puta bila su nam potrebna nosila da ju donesemo do čamca. Tamo naime nema rive za koju bismo se privezali. Bila je i nešto starija od prve“, prepričava Andreškić.

U prvom slučaju na noge su dignuta tri vatrogasca, u drugom šest. Andreškić obavlja protupožarno-motriteljske zadatke i dobiva dojave, od hitne pomoći i ostalih. Potom obavještava kolege.

„DVD Lopar nema niti jednu zaposlenu osobu. Svi su dobrovoljci, rade svoj posao koji moraju ostaviti kada ih zovem na intervenciju. Srećom, nemaju problema s poslodavcima, samo ih obavijeste da moraju ići i potom odlaze na intervenciju. Dobro smo opremljeni, imamo vatrogasni brod s kojim obavljamo i druge poslove, protupožarno motrenje oko otoka Sveti Grgur i Lopara, obilazak plaža na kojima ljude često upozoravamo da ne smiju roštiljati u šumi, a brod je opremljen i

vatrogasnom pumpom za gašenje priobalja i plovila u Loparu i, ako je potrebno, na cijelom Rabu“, rekao je Andreškić.

Direktor Turističke zajednice Općine Lopar Marin Mušćo ujedno je i zamjenik zapovjednika DVD-a Lopar, koji ima ukupno oko 70 članova, od čega 30-ak operativnih.

„S turističkog aspekta dobro je da imamo plovilo koje je uvijek na raspolaganju. Lopar ima 20-ak pješčanih uvala koje su teško dostupne. Zato je dobro što možemo biti sigurni da će u bilo kojem trenutku, kada se nešto dogodi, DVD izaći na intervenciju. Bilo kao ispomoć hitnoj pomoći, u akciji spašavanja, traganja, gašenja požara ili kad kapetanija zatraži da se nekoga šlepa“, kaže Mušćo. Broj intervencija, dodaje, ovisi od sezone do sezone.

„Srećom, vatrogasnih intervencija nema. U posljednje vrijeme turisti idu na robinzonske plaže, cijeli dan su na suncu, dehidriraju, pa mi zbog nepristupačnosti terena moramo dolaziti po njih. Broj varira, ali u prosjeku je to desetak intervencija godišnje“, rekao je Mušćo.

Loparski „baywatch“ na zadatku

UDRUGE

Iz Lopara dopiru sve glasnjiji zvuci miha

Kako bismo umijeće sviranja miha prenijeli na mlađe naraštaje i na taj ga način oteli zaboravu, KUD San Marino, uz potporu Centra za kulturu Lopar, pokrenuo je Školu miha.

U školu se upisalo 9 polaznika, od onih najmlađih koji rukama jedva uspiju objumiti mješinu pa do onih u zrelijoj životnoj dobi. Iako su mih tradicionalno svirali muškarci, u našu školu dobrodošli su svi te su među polaznicima i dvije gospođe. Većinu instrumenata za Školu miha osigurao je KUD „San Marino”, a zahvaljujući sredstvima Ministarstva

kulture RH, dva instrumenta kupio je Centar za kulturu Lopar. Voditelj škole je dugogodišnji svirač KUD-a „San Marino” te jedini aktivni svirač u Loparu, Bruno Škarić. Na prvom satu miha, održanom 16. studenog, podršku Školi svojim je prisustvom pružio i Anđelo Brna iz Folklorne sekcije Udruge umirovljenika otoka Raba, inače najiskusniji svirač na otoku. (T. K.)

Prvi polaznici Škole miha

Mih je tradicionalno puhačko glazbalo koje se, kao i na čitavom području od Istre i Like, preko Dalmatinske zagore i dalmatinskih otoka, pa sve do Hercegovine, nekada sviralo i na otoku Rabu. Uz pratnju miha u Loparu se plešu tradicionalni narodni plesovi tanac i pojka. Danas je na otoku Rabu svega još nekoliko aktivnih svirača, od kojih samo jedan u Loparu.

50 klubova i oko 200 motora na 7. Moto susretu u Loparu

Piše: Dalibor Jakuc,
Moto klub Rab

U organizaciji Moto kluba Rab održan je 7. Moto susret u prekrasnom ambijentu plaže Livačina. Uz dolazak motorista iz cijele Hrvatske i inozemstva, 50 klubova i približno 200 motora, odvožen je defile motora do grada Raba. Uz bogatu tombolu, odličnu glazbu i brojne sadržaje, zabava je potrajala do ranih jutarnjih sati. Zabava je bila otvorena za građanstvo i goste

otoka. Zahvaljujemo Turističkoj zajednici Općine Lopar, Općini Lopar, Lopar Vrutku d. o. o., Kultu d.o.o., rapskoj poslovnicu Euroherca te svima ostalima koji su pomogli u organizaciji ovog događaja. Smatramo da je ovo bila odlična promocija mjesta i otoka u svrhu turizma. Nadamo se da će se mnogi od posjetitelja ponovno vratiti.

50 klubova i oko 200 motora na 7. Moto susretu u Loparu (foto: D. Šanić)

UDRUGE

Aktivnosti Društva športske rekreacije Lopar u drugoj polovici 2016.

Piše: Dario Gabrić,
tajnik DŠR Lopar

Za Društvo športske rekreacije Lopar koje je kao neprofitna sportsko-rekreacijska udruga osnovana još 2007. godine u Loparu smo svi već čuli, no važno je napomenuti da je tijekom godina njezino djelovanje nadišlo lokalne okvire. Uz sve aktivnosti koje pruža djeci redovitim treninzima kroz godinu, izdvojio bih nekoliko uspješno odrađenih projekata u drugoj polovici 2016. godine.

Akademija „Loparski tići“

Već nekoliko godina DŠR kroz razne sportske sadržaje nastoji djeci i mladima pružiti aktivnosti tijekom zimskih mjeseci te time pozitivno utjecati na njihovu disciplinu, odgoj, obrazovanje pa čak i zdravlje u vidu jačanja organizma rekreacijom i vježbom. Tako smo i 2016. godine nastavili s tradicionalnom nogometnom akademijom „Loparski tići“ kojoj je ovo već 5. godina održavanja. Tijekom 8 dana (od 25. lipnja do 2. srpnja) 44 polaznika, djece od 6 do 14 godina, sudjelovalo je u treninzima. Uz dva trenera licenciranim od strane UEFA, sudionici podijeljeni u dvije grupe vježbali su motoričke sposobnosti s loptom i bez lopte, dribling, udarac te razne taktike i strategije igre. Također, kroz godine je Akademija iz jednog klasičnog sportskog događaja prerasla u atrakciju za brojne turiste te je za vrijeme njezina trajanja, a posebno na završnoj večeri, i ovog puta bilo mnogo posjetitelja. Tijekom 8 dana intenzivnog rada i discipline koji se posjetiteljima mogu činiti zabavnima, djeca vrlo ozbiljno i odgovorno pristupaju napornim zadacima te nastoje biti što bolji i, među ostalim, fascinirati svoje roditelje. Međutim, djeci ipak nije uskraćena zabava i opuštanje. Završna večer popraćena je prikazom naučenih nogometnih vještina, atraktivnim vatrometom u znak zatvaranja Akademije, dodjelom medalja za uspješno odrađene treninge i prigodnih kupona za korištenje zabavnih igara unutar sportskog centra te za jelo i piće u restoranima nekih od naših sponzora.

Akademija „Loparski tići“

Malonogometni turnir „Mala Gospa“

Jedna od najznačajnijih i najdugovječnijih aktivnosti DŠR-a je Malonogometni turnir „Mala Gospa“ koji je uvijek „veliki zalogaj“ u organizacijskom smislu budući da u njemu sudjeluju ekipe iz cijele Hrvatske. No, uz znatan trud i odgovarajući pristup, i ove smo godine uspjeli u organizaciji te je odaziv ekipa i navijača koji su neprestano bodrili svoje favorite bio velik.

Sudjelovalo je 7 ekipa: Lopar, Rab, Sporting laguna, Bamboocha, Uspinjača, Caffè bar „Donatelo“ i Split. Prvo mjesto uvjerljivo je osvojila ekipa Uspinjača iz Zagreba koja je u finalu savladala ekipu Caffè bar „Donatelo“ rezultatom 4:0. Treća je bila ekipa Bamboocha koja je u polufinalnoj utakmici bila bolja od ekipe Rab te pobijedila rezultatom 4:3.

Najboljim vratarom proglašen je vratar Uspinjače Kristijan Cigulin, najbolji strijelac bio je Leo Plečić iz ekipe Bamboocha, a najboljim igračem turnira proglašen je Robert Grbić, također iz ekipe Uspinjača. Hvala svim natjecateljima na sudjelovanju, kao i zapisničkom stolu, delegatima i sucima na odgovorno i uspješno odrađenim poslovima.

Izlet u Vukovar i Osijek

Kao dokaz da DŠR ne djeluje samo natjecateljski, uz nametanje doze rivalstva čak i na razini dječjeg uzrasta, za njihov razvoj značajna je česta organizacija izleta kojima među njima razvijamo zajedništvo i prijateljstvo. Tako smo ove godine organizirali trodnevni izlet u Vukovar za tridesetak djece. Posjećeni su mnogi kulturni spomenici te su djeca imala priliku naučiti ponešto o povijesti svoje zemlje i kulturi drugačijoj od one iz njihovih krajeva. Uz posjet Memorijalnom centru Domovinskog rata, Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata te Spomen domu Ovčara, kao djeci najatraktivnije,

UDRUGE

posjećeno je i „Groblje tenkova“ te vojarna i njen poligon na kojem su djeca mogla uživati u pregledu mašinerije koja je obilježila Domovinski rat. Neki od njih po prvi su put imali priliku vidjeti tenkove i topove iz neposredne blizine, a u neke od njih moglo se i ući te pogledati unutrašnjost. Kako na izletu ne bismo zaboravili da ipak djelujemo kao športsko društvo, odigrali smo i dvije utakmice. Uzrastu 2007. i 2008. igrali su protiv MNK Darda te su, nakon rezultata 1:1 u regularnom djelu, na izvođenju kaznenih udaraca pobijedili rezultatom 2:0 tj. ukupno 3:1. Rezultatom 7:0 uzrast 2004. također je pobijedio u regularnom dijelu, a oba navedena rezultata pokazatelj su dugogodišnjeg produktivnog rada DŠR-a s djecom. Posjetili smo pritom i Osijek, razgledali kulturne spomenike te stadion NK Osijek, našeg uspješnog prvotligaša. Uz razgledavanje vanjskog dijela stadiona i šetnju travnjakom, obišli smo i unutarnje prostorije u kojima je prikazana povijest kluba NK Osijek, sva njegova postignuća, nagrade, pehari, medalje i slični predmeti. Domaćini su bili vrlo gostoljubivi te im na tome srdačno zahvaljujemo, a prvom prilikom jednakom mjerom ćemo im uzvratiti.

Božićno-novogodišnji malonogometni turnir

Po već ustaljenoj praksi, tijekom blagdana odigran je Božićno-novogodišnji malonogometni turnir udruga s područja Općine Lopar. Prvo mjesto osvojila je ekipa Bijeli anđeli (ŠRD Sveti Ivan), drugo mjesto pripalo je ekipi KUD „San Marino“, a treće DVD-u Lopar. Najbolji vratar turnira bio je Antonio Dimsi Matahlija, najbolji strijelac Ivan Pučuljan Pepec, a najboljim igračem proglašen je Niko Šanić. Nakon dodjele pehara upriličeno je prigodno druženje uz domjenak!

Daljnji cilj Udruge je, uz provođenje glavnih aktivnosti iz prethodnih godina, razvoj kroz ulaganje truda i novaca u još neke sportove osim nogometa. U pripremi je još projekata u kojima nas podupiru sponzori, najviše Općina Lopar koja, prepoznajući naš potencijal, svake godine sve više participira u našim projektima. Bez nje ništa od ovog ne bi bilo moguće, a gradnjom dvorane pokazala je da i dalje želi ulagati u sport.

Razgledavanje „Groblja tenkova“

Na stadionu NK Osijek

Upravo potencijal koji dvorana pruža ključan je za daljnji razvoj različitih sportskih disciplina i osnivanje novih klubova te stoga u ime Društva, djece, roditelja i svih koji su uključeni u naše aktivnosti od srca zahvaljujem Općini!

Božićno - novogodišnji malonogometni turnir

SPORTSKA DOGAĐANJA

Teniski turnir Sun Adria Cup

Piše: Dušan Ševerdija

Teniski turnir Sun Adria Cup održava se na otoku Rabu već 18 godina i okuplja ponajbolje teniske rekreativce Hrvatske, a ni odaziv tenisača iz inozemstva nije zanemariv. Ove je godine nastupilo 66 tenisača i 8 tenisačica iz Bosne i Hercegovine, Njemačke, Slovenije, Slovačke i Mađarske, a domaće su boje branili sportaši iz Rijeke, Opatije, Nove Gradiške, Zagreba, Pazina, Splita, Pule, Omišlja i, naravno, otoka Raba.

Natjecatelji, raspoređeni u dobne kategorije, dva su dana, 28. i 29. svibnja, dali sve od sebe na teniskim terenima, a igralo se po cijelom otoku, dok su se finalni susreti igrali na terenima u ZRC „San Marino u Loparu“. Na kraju su pobijedili najbolji i najs(p)retniji.

Rezultati po kategorijama:

M 18-35: Davor Volarić - Marin Lazarić 7/6; 0/6; 10/5

M35+ : Ivica Gulić – Zdenko Goga 6/1; 6/4

M40+ : Aljaž Starc – Rastik Palenik 6/0; 6/1

M45+ : Leonardo Peranić – Seccareccia Anton 6/2; 6/4

M55+ : Arone Janko – Dušan Ševerdija – nije odigrano zbog kiše

M60+ : Ivan Drčelić – Ivan Domazet 3/5, ret.

M65+ : Maks Kosjek – Tihomir Kosjek – nije odigrano zbog kiše

Ž 30- : Ana Paškvan – Gabrijela Ševerdija 6/0; 6/2

Ž 60+ : Lidija Sutlović – Zorka Bratinić 6/3, 6/4

Parovi 45-: Sanjin Brkić/Ivica Magdić – Dejan Filipović/Ivica Gulić 7/5; 6/4

Parovi 45+: Srećko Dupor/Ilija Kovačević – Ivan Domazet/Damil Tomas 7/5; 5/7, 10/7

Već po tradiciji za „nježniji spol“ organiziran je i turnir u boćanju: najbolja je bila Ana Paškvan iz Rijeke, drugo je mjesto osvojila Ina Tomas iz Splita, a treće Mirjana Janko iz Pule. Uz teniska natjecanja, sudionici nisu oskudijevali ni u hrani i piću: vrijedni im je organizator osigurao domjenak u petak (srdele i

girice), večeru u subotu (gulaš i fažol s kobasicom) i ručak u nedjelju (lignjice i polpete od hobotnice). Bogate nagrade za najuspješnije natjecateljice i natjecatelje, živa glazba, tombola, to je ono što ovaj turnir čini najpopularnijim turnirom u kalendaru Hrvatske unije tenisača. Naravno, to bi bilo nemoguće izvesti bez velike pomoći tvrtke Sun Adria kao glavnog sponzora turnira te Turističkih zajednica Lopara i Raba, Rapske plovidbe i Grada Raba i, dakako, brojnih pravnih i fizičkih osoba koje su vrijednim donacijama za tombolu pomogli da ovaj turnir bude prepoznatljiv ne samo u domovini, već i inozemstvu. Na odlasku, pohvale svih sudionika i pratnje uz obećanje: „Vidimo se i dogodine!“

Ana Paškvan i Gabrijela Ševerdija

Ekipa s Bačvica na Rajskoj plaži

Vidjeti mlade kako igraju picigin u plićaku moguće je gotovo na svakoj pješčanoj plaži na Jadranu, a neke plaže poput splitskih Bačvica po tome su nadaleko poznate. No, plitko more i mel i našu Rajsku plažu čine pravim rajem za ljubitelje ovog zabavnog ljetnog sporta te je početkom srpnja ondje održana promocija picigina u okviru Picigin Toura 2016. koji je povezao Split, Susak, Rab i Neretvu. Sudjelovalo je 30-ak igrača podijeljenih u ekipe po 5 članova, a pridružili su im se i turisti te domaći ljubitelji picigina. Ocjenjivao se umjetnički dojam, broj dodavanja, visina leta loptice, atraktivnost skokova i drugi elementi, no najvažnija od svega bila je dobra zabava i promicanje picigina kao sporta. (T. K.)

Picigin Tour 2016.

SPORTSKA DOGAĐANJA

Spinning Paradise Rab – Beach Edition 2016.

Piše: Silvija Gojević

Fotografije: Damir Kvačo

Spikeball – kombinacija frizbija i odbojke

Svoje tragove u loparskome pijesku tri dana ostavljali su igrači Ultimate frizbija na međunarodnome turniru Spinning Paradise Rab – Beach Edition. Slovenija, Velika Britanija, SAD, Njemačka i Hrvatska bile su zemlje sudionice drugog po redu Ultimate frizbi turnira na pijesku održanog od 26. do 28. kolovoza na rapskoj Rajskoj plaži.

Bio je to idealan završetak ljetne sezone za 70 igrača koji su, podijeljeni u 6 ekipa, vikend proveli igrajući sport koji je već zarazio svijet, a sve je popularniji i u Hrvatskoj. Prvi dan turnira, petak, prošao je u nenatjecateljskom duhu. Sudionici su se imali priliku bolje upoznati te sudjelovati u Coca-cola trening kampu

U sklopu natjecanja u frizbiju, održano je i prvo natjecanje u spikeballu – još jednom novom sportu koji se može opisati kao kombinacija picigina i odbojke, a igra se oko niskog trampolina. Prva dva mjesta osvojili su slovenski parovi: Marin / Dimič (prvo mjesto) te Kušelj / Rahberger (drugo mjesto), a treće mjesto pripalo je hrvatskome paru Anzulović / Sijaković.

Prošlogodišnji pobjednici turnira, ekipa iz Zagreba pod nazivom FlyBy, ove su godine osvojili drugo mjesto, a turnir su iskoristili kao svoju neslužbenu pripremu za nadolazeće europsko prvenstvo. Obje titule – prvo mjesto na turniru i nagradu Spirit of the Game odnijela je mariborska ekipa Helium. Spirit of the Game nagradu dodjeljuju sami igrači onoj ekipi koja je igrala najpoštenije i vrlo je važna karakteristika ovog sporta. Treće mjesto osvojili su također Mariborci pod nazivom baRABe.

u kojem su uvježbavali vještine za iduća dva, natjecateljska dana. Opuštenoj atmosferi pridonio je Guntimate, sad već neizostavan dio hvarskog i rapskog turnira, frizbi natjecanje s vodenim pištoljima te Balansina slackline, radionica kojoj su se mogli pridružiti ne samo igrači, već i svi zainteresirani. „Welcoming, fun, social“ – tri su riječi kojima Amerikanac Tanner MacIvor opisuje svoj prvi turnir na kojem je sudjelovao i moli nas da naglasimo dobrodošlicu kojom su ga dočekali ostali igrači. Već je tri tjedna na putovanju hrvatskom obalom i na turniru je završio sasvim slučajno, na preporuku prijatelja, također Amerikanca, koji je sudjelovao na turniru Spinning Paradise Hvar. Nije imao dovoljno riječi hvale za organizatore, Vinka Anzulovića i Sanelu Vucelić, kojima je na prvom mjestu da se svi igrači osjećaju dobrodošlo i prihvaćeno.

Cijela organizacija bila bi nemoguća bez podrške lokalne zajednice. „Općina Lopar i dalje će podržavati organizaciju ovog susreta te se nadam i pozivam da se ubuduće sve pripreme hrvatske reprezentacije održavaju upravo kod nas u Loparu.“ – otkrio nam je loparski načelnik Alen Andreškić. Na raspolaganju je organizatorima uvijek i direktor TZO Lopar, Marin Mušćo koji je i otvorio finalnu utakmicu bacanjem prvog diska.

Spinning Paradise zaključio je 2016. godinu s dva vrlo uspješna turnira, jednim na Hvaru i drugim na Rabu. Uz nova prijateljstva i stečena iskustva svatko je sa sobom ponio zrnca loparskoga pijeska u kosi, koji će ga podsjećati na nezaboravan vikend sporta i zabave.

Rajska plaža kao stvorena za turnir u frizbiju

SPORTSKA DOGAĐANJA

10. jubilarni Rab Island Trail

Jubilarni 10. Rab Island Trail

Unatoč kiši i olujnom jugu, na Rab Island Trail-u, koji se ove godine održava jubilarni deseti put zaredom, nastupilo je gotovo 400 trkača u 3 muške i 3 ženske kategorije. Za početnike rekreativce u kategoriji Light staza je bila dugačka 6, 6 km, ona nešto zahtjevnija pod nazivom Active iznosila je 14, 3 km, a najduža i najzahtjevnija kategorija Challenger podrazumijevala je stazu u dugačku 27, 4 km te obilazak svih 9 kontrolnih točaka.

Ukupni pobjednik Kvarner Lige (otoci Lošinj, Cres, Krk i Rab) je Darko Rogina iz Run & Trek Salomon Trail Teama. (M.M.)

Rezultati po kategorijama:

2. Vedran Kos
3. Vladimir Šimović

Light

Ženska kategorija

1. Mía Barić
2. Mirjana Kordić
3. Nera Štokić

Muška kategorija

1. Andrija Gatin
2. Dorijan Ivčec
3. Miroslav Ivanović

Active

Ženska kategorija

1. Lana Ostojić
2. Renata Hršak
3. Petra Kulić

Muška kategorija

1. Nenad Ostojić

Challenger

Ženska kategorija

1. Mirela Kristek
2. Matea Mamić
3. Tadeja Krušec

Muška kategorija

1. Darko Rogina
2. Šime Sušić
3. Tadeja Krušec

Povodom 10. Rab Traila priznanje za doprinos razvoju outdoor destinacije glavnom organizatoru, Šimunu Cimermanu, dodijelio je direktor Ureda TZO Lopar, Marin Mušćo. Posebne čestitke upućene su Dorijanu Ivču za osvojeno 2. mjesto na njegovoj prvoj trekking utrci!

Vatrene navijačice

Dorijan Ivčec, srebro u kategoriji Light

Kontinuirano provođenje javno-zdravstvenih aktivnosti

Piše: Danijela Glažar-Ivče, voditeljica NZZJ, Ispostava Rab

Besplatno i dobrovoljno cijepljenje protiv HPV-a za učenice i učenike osnovnih i srednjih škola tijekom školske godine 2016. / 2017.

Besplatno i dobrovoljno cijepljenje protiv humanog papilomavirusa (HPV) omogućeno je u cijeloj zemlji. Tijekom ove školske godine mogu se besplatno cijepiti učenice i učenici 8. razreda osnovne škole i 1. razreda srednje škole. Ti učenici i učenice dobili su početkom školske godine pozive za cijepljenje u pisanom obliku. Do kraja 2016. godine mogu se besplatno cijepiti i sve učenice i učenici od 9 godina starosti nadalje s ciljem nadoknade ovog prava jer su do prošle školske godine besplatno cijepljenje omogućavali samo pojedini gradovi i općine. Ovo je posebno važno za srednjoškolce jer će od školske godine 2017. / 2018. cijepljenje protiv HPV-a biti besplatno samo za učenice i učenike 8. razreda osnovne škole.

Učenice i učenike cijepi školski liječnik Nastavnog ZZJZ, Ispostave Rab, nadležan za školu koju učenik pohađa te mu se možete obratiti za dodatne informacije i dogovor o cijepljenju. Za cijepljenje učenica i učenika osigurano je četverovalentno

cjepivo.

Cijepljenje protiv HPV infekcije učenica i učenika preporučljivo je radi smanjenja rizika od HPV infekcije i razvoja raka. Dostupno cjepivo namijenjeno je za prevenciju raka vrata maternice i čmara (anusa), premalignih promjena vrata maternice, stidnice, rodnice i anusa te anogenitalnih bradavica prouzročenih određenim tipovima HPV-a.

Od raka vrata maternice godišnje u našoj zemlji oboljeva više od 300, a umire više od 100 žena. Cijepljenje ne uklanja rizik, već ga smanjuje te preporuke o preventivnim ginekološkim pregledima jednako vrijede za cijepljene i necijepljene djevojke i žene.

Zlatno doba života - gerontološke radionice i edukacija o pružanju prve pomoći

Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ, uz potporu Općine Lopar, i ove je godine proveo javnozdravstvene aktivnosti povodom Svjetskog dana srca (29. rujna) i Međunarodnog dana starijih osoba (1. listopada) te edukacije na temu Zlatno doba života - gerontološke radionice i edukacija o pružanju prve pomoći.

Kontinuirane javno-zdravstvene aktivnosti imaju za cilj:

- promociju aktivnog, zdravog, produktivnog starenja,
- mjere primarne, sekundarne, tercijarne prevencije,
- očuvanje funkcionalne sposobnosti starijih,
- unapređenje pozitivnog zdravstvenog ponašanja starijeg čovjeka,
- prevenciju rizičnih čimbenika u nastanku bolesti i ozljeda,
- zadržavanje starijeg čovjeka što je duže moguće u njegovom prebivalištu lokalne zajednice u kojoj živi uz vlastitu obitelj.

Provedena je i edukacija o pružanju prve pomoći, kao i demonstracija pružanja prve pomoći s vježbom na lutki (praktični dio), uz podjelu knjižica „Oživljavanje kod prestanka rada srca i disanja” i DVD-a „Kardiopulmonalno oživljavanje – osnovno održavanje života”. Svi polaznici time su stekli potrebnu edukaciju o pružanju prve pomoći po najnovijim smjernicama za reanimaciju Europskog vijeća za reanimatologiju.

Budući da starost i bolest nisu sinonimi, preventivna zdravstvena djelatnost s ciljem sprečavanja nastanka bolesti ima posebno značenje i odlučujuću ulogu u očuvanju funkcionalne sposobnosti i poboljšanju zdravlja starijeg čovjeka, sprečavanju bolesti i osiguranju kvalitete života i aktivnog starenja u ranoj, srednjoj i dubokoj starosti.

FOTOREPORTAŽA

Dvomilijunito noćenje

ZDRAV I ISPUNJEN ŽIVOT

Javnozdravstvene aktivnosti NZZJZ - Ispostave Rab u otkrivanju vrsta i kretanja komaraca na području otoka Raba

Pišu:

Vladimir Mišić, san. teh.

Vladimir Rimac, mag. sanit. ing.

U istraživanju detekcije i kretanja komaraca koje se provodilo na području otoka Raba u proljeće i ljeto 2016. godine otkrivena je prisutnost više vrsta komaraca: *Aedes albopictus* – azijski tigrasti komarac, *Culex pipiens* – obični komarac, *Culiseta longiareolata*, *Culex hortensis* i *Anopheles sp.*

Uzorkovanje komaraca se provodilo prikupljanjem živih ličinki (larvi) komaraca na različitim lokalitetima (lokve, bare, stare bačve i kade, potoci i sl.). Sva legla komaraca unose se u bazu podataka što olakšava praćenje aktivnosti komaraca i lakše djelovanje izvođača DD mjera.

Suzbijanje odraslih letećih jedinki komaraca je skupo i kratkotrajnog učinka. Mnogo je učinkovitije ako je usmjereno na njihove larve. Ukoliko se provede adulticidno suzbijanje, a prethodno nisu uklonjena ili larvicidno tretirana legla, iz njih će možda već sutra (ovisno o razvojnom stadiju ličinki) izaći nove generacije letećih jedinki. Stoga adulticidni tretmani nisu metoda koja će dati potrebne rezultate u suzbijanju komaraca. Takvi tretmani trebali bi se provoditi po preporuci djelatnika epidemiološkog odjela koja je donesena na temelju prikupljenih podataka o jačini infestacije i temeljem epidemioloških indikacija o mogućoj pojavi zaraznih bolesti čiji se uzročnici mogu prenijeti komarcima.

Najveći problem u detekciji i suzbijanju legla komaraca je to što je najveći broj istih povezan s privatnim kućama i njihovim okućnicama. Aktivnijim angažmanom svih nadležnih institucija u koordinaciji s građanima postići će se daleko kvalitetniji rezultati u suzbijanju komaraca i to uz manju aplikaciju insekticida.

Osim istraživanja i praćenja legla komaraca, djelatnici Nastavnog Zavoda za javno zdravstvo – Ispostave Rab kontinuirano i sustavno educiraju stanovništvo održavanjem predavanja, dijeljenjem letaka, postavljanjem plakata i prikazivanjem filma o javnozdravstvenom problemu komaraca.

Ako pronađete veće leglo komaraca obavijestite djelatnike Nastavnog Zavoda za javno zdravstvo koji će leglo mapirati i pozvati izvođača DD mjera. Da bismo mogli utvrditi infestaciju komaraca, ličinku treba prepoznati. Ličinku komaraca je najjednostavnije opisati kao sitnog kolutičavog crvića koji se kreće od površine prema dnu posude (gdje se kratkotrajno skriva, dok mu ne ponestane zraka) brzim migoljenjem (koje je zapravo opružanje i skupljanje po dužini). U jednom leglu se, ovisno o veličini, može naći i do tisuću ličinkama što je broj dovoljan da terorizira cijelu manju gradsku četvrt.

Svaka stajaća voda koja ne presuše u roku od sedam do deset dana predstavlja leglo komaraca. Ženka komaraca polaže jajašca u vodu iz kojih se razviju ličinke koje kroz kratko vrijeme prelaze u odrasli leteći oblik koji se od legla ne udaljava više od dvjestotinjak metara. Tako odbačena guma, konzerva, kanta ili bilo koji drugi predmet u tren oka postaje leglo na stotine tisuća komaraca.

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Kulturni vremeplov

Pišu:

Tonka Kavran, CZK Lopar
Marin Mušćo, TZO Lopar

Unatoč mnogim teškoćama i ograničenjima, Centar za kulturu Lopar i Turistička zajednica Općine Lopar i ovog su ljeta nastojali obogatiti turističku ponudu sadržajima kulturno-zabavnog karaktera na otvorenome. Vrijeme nam nažalost nije išlo na ruku te smo neka događanja morali otkazati, odgoditi ili

realizirati u uvjetima koji nisu bili idealni budući da nažalost još uvijek nemamo adekvatan prostor kao alternativu u slučaju ružnog vremena. Unatoč tome, za nama su brojna događanja, neka sasvim nova i drugačija, neka već ustaljena.

Prvi Craft Beer Festival na Rajskoj plaži

Ove godine po prvi je put, u organizaciji promotivne agencije Katapult d. o. o. iz Zagreba te TZO Lopar i TZG Raba, sredinom lipnja održan Craft Beer Festival. Inovativan koncept Festivala privukao je brojne posjetitelje iz Hrvatske i susjednih zemalja koji su se opustili uz pивske kreacije u ponudi Zmajске pivovare, Nove runde, Varionice, Pivnice i pivovare Medvedgrad, Pivionice Craft Brewery, Križevačke pivovara, Daruvarske pivovare, Bad Brewery-a, Ferdinanda, Kabineta Brewery i Visibabe. Proizvodnja craft piva zadnjih je godina globalni trend te one polako dolaze i na domaće tržište. Festival je zamišljen kao trodnevna manifestacija s bogatim glazbenim programom i gastronomskom ponudom koja je komplementarna pivu, što pretežno privlači mlađu publiku. U predivnom ambijentu Rajске plaže u glazbenom djelu programa nastupili su grupa Stampedo, Marijan Ban i Diktatori, Ivanka Mazurkijević te razni DJ-i, a organizirana su i brojna natjecanja poput onog u brzinskom ispijanju piva. Intencija Festivala je kroz narednih nekoliko godina u destinaciju dovesti po nekoliko tisuća turista u terminima predsezona (M. M.)

Domaćica Craft Beer Festivala Ivanka Mazurkijević i grupa Stampedo

Natjecanje u ispijanju piva

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Sveti Marin pobjednik u kategoriji skulptura, a Pijesak do neba u kategoriji fotografija

Odabirom najboljih skulptura i fotografija na temu pijeska završio je 5. Festival skulpture u pijesku.

Ove godine sudjelovalo je šesnaest skulptora iz Hrvatske, Poljske i Australije pod vodstvom Paule Banić i Zlatka Kauzlarića-Atača s Akademije likovnih umjetnosti u Zagreba te osam fotografa.

Stručnom žiriju u sastavu Zlatka Kauzlarića-Atača i Zlatka Makeka pridružilo se nekoliko turista s plaže koji su pomno pogledali sve skulpture i pobjednikom proglasili skulpturu „Sveti Marin” autora

Andrije Gašparuša i Adrijana Maroka. Drugo mjesto zauzela je skulptura „Posejdon” skulptorice Marine Cvitić, a treće mjesto pripalo je skulpturi „Tuba” koju su izradili Lucija Oroz i Nino Hiveš. Našle su se tu još skulpture raka, slona, žene u pijesku, cvijeta krumpira i bubamare te su narednih nekoliko dana krasile Rajsku plažu.

U kategoriji fotografije na temu pijeska pobjedu je odnijela fotografija „Pijesak do neba” autora Davora Šanića, drugo mjesto pripalo je fotografiji „Siesta” u raju Đemšida Tunjića, a treće mjesto pripalo je fotografiji „Čvrsta ruka” Ivora Balena.

Medalje i zahvalnice sudionicima je uručio načelnik Općine Lopar, Alen Andreškić, koji se pritom zahvalio autorima na uloženom trudu i zaželio ponovni susret slijedeće godine! (M. M.)

Sudionici 5. Festivala skulpture u pijesku kraj pobjedničke skulpture Sv. Marin, autora Andrije Gašparuša i Adrijana Maroka

Pobjednička fotografija Pijesak do neba Davora Šanića

Outdoor izložba „Ljepota preobražaja”

Nakon ovogodišnjeg 5. Festivala skulpture u pijesku na šetnici ispred TN „San Marino” postavljena je outdoor izložba „Ljepota preobražaja” koju su prolaznici imali priliku pogledati do sredine rujna. Na izložbi smo kronološki nanizali fotografije skulptura u pijesku koje su tijekom prvih pet godina održavanja Festivala proglašene najboljima te, u tom smislu, posjeduju dokumentarnu vrijednost.

Festival skulpture u pijesku održava se na Rajskoj plaži od 2012. godine te okuplja mlade umjetnike koji, koristeći isključivo pijesak i vodu, oblikuju impresivne skulpture. Unatoč ulaganju silnog truda i vještine, skulpture su postojane svega nekoliko dana, a jedini trag koji za njima ostaje fotografije su snimljene za vrijeme trajanja Festivala. Kako bismo na neki način

ovjekovječili skulpture kojih više nema, odlučili smo postaviti ovu izložbu. Riječ je o amaterskim, poluprofesionalnim i profesionalnim fotografijama zabilježenima objektivima uglavnom domaćih autora koji iz godine u godinu vjerno prate Festival skulpture u pijesku.

Izložba u organizaciji Centra za kulturu Lopar realizirana je uz potporu Općine Lopar, Turističke zajednice Općine Lopar te Primorsko-goranske županije koja je sufinancirala izradu stalaka za fotografije. Budući da Lopar još uvijek ne postoji niti jedan izložbeni prostor, u budućnosti ćemo nastojati pronalaziti nova kvalitetnija rješenja za izvedbu srodnih outdoor projekata. (T. K.)

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Glazbena uvertira u ljeto

Ljetni solsticij, odnosno prvi dan ljeta protekao je u znaku glazbe budući da se upravo 21. lipnja u mnogim zemljama obilježava Svjetski dan glazbe. Besplatnim nastupima na trgovima, ulicama, u ustanovama socijalne skrbi, ali i na nekim neuobičajenim lokacijama poput planina, spilja, pa čak i sante leda, brojni glazbenici amateri i profesionalci pridružili su se slavlju glazbe. Pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije, HDS-ZAMP-a i HUZIP-a te pod geslom: „Umrežimo se glazbom od 7 -77 godina“, Hrvatska glazbena unija PGŽ organizirala je susrete s glazbenicima na 15-ak lokacija diljem Županije koji su započeli izlaskom te završili zalaskom sunca. Sviralo se na Učki, na kostrenskim plažama, ulicama i trgovima manjih mjesta, u izložbenim prostorima, domovima, prihvatilištima i drugim lokacijama nesvakidašnjih glazbenih susreta, a nastupom pred crkvom sv. Ivana Krstitelja Loparane i njihove goste počastio je sjajan jazz dvojac Zoran Majstorović & Rajko Ergić. (T. K.)

Jazz dvojac Zoran Majstorović & Rajko Ergić povodom Svjetskog dana glazbe

Živa tradicija klapskog pjevanja – 5. Smotra klapa „Posle kampanela”

Poslije kampanela, odnosno nakon što je crkveno zvono odzvonilo u 21,00 sat, obraćanjem načelnika Alena Andreškića otvorena je peta po redu Smotra klapa koja se pred crkvom već tradicionalno održava na Ivanju, dan zaštitnika loparske Župe. Uz loparske klape Užanca i Sveti Marin te Pučke pjevače, sudjelovale su i rapske klape Sozal, Eufemija i Rab te creska klapa Teha, đakovačka klapa Panona i riječka klapa Flumen. Izvedbama narodnih, tradicionalnih klapskih i drugih pjesama u različitim obradama, klape su oduševile mnogobrojnu publiku koja je do posljednjeg sjedećeg i stajaćeg mjesta ispunila trg pred župnom crkvom. Kao i prethodnih godina, Smotra je održana pod umjetničkim ravnanjem Miljenka Vidasa Kerija, ujedno voditelja loparskih klapa. (T. K.)

Loparska klapa Sv. Marin

Vremena se mijenjaju te iz godine u godinu svjedočimo zamiranju određenih tradicija. Međutim, klapsko pjevanje kao svojevrsni specifikum naših krajeva međunarдно je prepoznato te je 2012. godine uvršteno na UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske baštine, a o živoj tradiciji klapskog pjevanja svjedoče i sudionici i brojni posjetitelji naše Smotre.

Creska klapa Teha

Loparski Pučki pjevači

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

5. samba spektakl na loparskoj Copacabani

Na jednoj od najljepših plaža na svijetu, Rajskoj plaži, održan je peti po redu Festival sambe te su brojni domaći i strani gosti imali priliku uživati u zanosnim ritmovima sambe, capoeire, zumbé...

Program u organizaciji Općine Lopar i Turističke zajednice Općine Lopar započeo je plesnom povorkom svih sudionika, a potom su na središnjoj bini, pod ravnanjem voditelja programa, Vladimira Jurića, uslijedili nastupi izvođača iz Brazila, Senegala, Filipina, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Hrvatske.

Kao i prethodnih godina, najviše pažnje privukle su plesačice

Sudjelovali su Capoeira Rijeka, Zumba Dance Rijeka, Drumsters Budapest, Sarajevo Drum Orchestra, Senegal Drum & Dance Show, Stella – Filipinian Fire Show, te Elsie Angeles, a posebno oduševljenje među publikom izazvali su spektakularni nastupi brazilskih plesačica.

Bogatu ponudu prigodnih jela i pića organizirali su djelatnici Imperiala d. d., a zahvaljujući javljanjima uživo na RTL televiziji, samba spektakl mogli su pratiti gledatelji diljem zemlje. (M. M.)

Samba spektakl i ove je godine privukao tisuće gledatelja

„Ljetni intermezzo uz glasovir”

Tradicionalni koncert Vita Ivanjeka

Pred župnom crkvom sv. Ivana Krstitelja 24. srpnja održan je tradicionalni koncert našeg glasovitog i nagrađivanog pijanista Vitomira Ivanjeka koji uvijek nanovo oduševljava kombinirajući klasičnu i zabavnu glazbu. Izvođači s jednakim žarom skladbe drugih autora, kao i vlastite, loparsku je publiku ostavio bez daha unatoč kvaru na klavijaturi koji je ustanovljen na početku koncerta. Vrsnim skladateljskim i aranžerskim sposobnostima Ivanjek se prilagodio okolnostima pa se izostanak nekoliko tonova nije ni zamijetio, a reakcije publike, među kojom su neki i zaplesali, iz skladbe u skladbu to su potvrđivale. Publika ga je nagradila gromoglasnim aplauzima i uzvicima oduševljenja te se na pozornicu vraćao četiri puta, a dodatne simpatije izazvao je „Sonationom za 4 tona” koju je na licu mjesta komponirao i posvetio tipkama koje nisu funkcionirale. (T. K.)

„Morski svijet” preplavio park Kapić

30. srpnja u parku Kapić održana je likovna radionica Morski svijet namijenjena malim i velikim kreativcima. Pod vodstvom likovne pedagozinje Nives Gvačić učesnici su izrađivali rukotvorine od kamenčića, školjkica, pužica, naplavina i ostalih prirodnih materijala koje pronalazimo na plažama. Brojni mali Loparani, kao i njihovi prijatelji koji kod nas provode praznike i godišnje odmore, uživali su u izradi ribica, brodića, hobotnica i drugih motiva inspiriranih carstvom mora, a kao pripomoć bili su prisutni i neki od roditelja. (T. K.)

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Dajte priliku dokumentarcima!*Između dviju olujnih bura Liburnia uplovila u Lopar**Doživljaj gledanja dokumentaraca pod vedrim nebom*

Za razliku od nekih drugih filmskih formi, dokumentarni film zahtjeva određenu dozu dodatne koncentracije, interesa i empatije za različite ljudske sudbine te katkad nije jednostavno usredotočiti se na teme koje mogu biti teške, pa čak i mučne. Unatoč tome, oni nas čine boljim i plemenitijim osobama i zbog toga: nemojte biti skeptični, dajte priliku kvalitetnim dokumentarcima!

Kako zbog olujne bure uplovljavanje Liburnije nije bilo moguće po predviđenom programu, najbolje dokumentarce 13. Liburnia film festivala gledali smo s dva dana zakašnjenja, odnosno 8. i 9. kolovoza na Livačini, a 10. je ponovno zapuhalo te smo plažu morali zamijeniti dvoranom. Prije početka samih projekcija prisutnima se obratila izvršna direktorica LFF-a, Jelena Androić, a u naredna tri dana imali smo priliku upoznati se s nekim od ponajboljih ostvarenja suvremene hrvatske dokumentaristike. Prvog dana gledali smo filmove „Lijepo mi je s tobom, znaš“ E. Kraljević i „Pismo za Ohio“ R. Karlića, a drugog dana Razred V. Ćudić. Turneju smo zatvorili dokumentarcem „Veruda-film o Bojanu“ I. Bezinovića te filmom „Goli“ Tihe K. Gudac koji je svojom tematikom izazvao poseban interes među Loparanima. Gledanje filmova pod zvijezdama u prekrasnom ambijentu Livačine pružilo je poseban doživljaj desecima ljubitelja kvalitetnog filma, među kojom je prevladavala mlađa publika.

Uplovljavanje Liburnije u Lopar organizirano je u suradnji Udruge LFF i Centra za kulturu Lopar, uz pokroviteljstvo Općine Lopar, Turističke zajednice Općine Lopar i Primorsko-goranske županije. (T. K.)

„Povratak korijenima“ u jubilarnoj 10. Loparskoj noći

Pod motom „Povratak korijenima“ u četvrtak, 11. kolovoza, održana je deseta po redu Loparska noć, manifestacija kojom se nastoji prezentirati stare običaje, zanate i alate koje sve rjeđe susrećemo u svakodnevicu, a sa svrhom njihova očuvanja, prenošenja na mlađe generacije te obogaćivanja turističke ponude kvalitetnim kulturnim sadržajima.

Oko 120 volontera raspoređenih u 20-ak radionica na šetnici pod TN „San Marino brojnim“ je znatjeljnicima prezentiralo razne vještine poput krpanja i potezanja mriž, mljevenja žita, mašćenje grojza, pečenje rakije, vrcanja meda, popravljivanja kaića, štrikanja, pletenja konopa i praće, striženja ovac, lončarenja itd., a u nekima od njih mogli su se okušati brojni domaći i strani posjetitelji. Kušati se moglo domaće delicije poput friti, šuljčića, saća, vina, rakije, likera itd., a moglo se kupiti i loparske pumidore, krumipre, češnjak, suhe smokve i druge poljoprivredne proizvode, ali i suvenire temeljene na tradicionalnim djelatnostima poput bubica od lavande, potkovicica s vlastitim imenom, štrikanih stolnjaka, keramičkih ćupova i sl. Atmosferu su podigli pučko i klapsko pjevanje, zvuk miha te ritmovi tanca i pojke. Uz razne druge aktivnosti, posjetiteljice su mogle dati oplesti kosu u tradicionalne pletenice ili okriti glavu cvjetnim vjenčićem. Zatvaranje manifestacije nagoviješteno je ispraćajem sv. Marina koji se ove godine na pučinu otisnuo uz pratnju rimskih vojnika pred kojima je, prema jednoj od varijanti legende, pobjegao u Italiju. Za ovu priliku vojnike su utjelovili

naši gosti, omišaljski Babani, inače nositelji manifestacije Antički dani koja se već čitav niz godina organizira na ostacima rimskog Fulfinuma.

Loparska noć organizirana je u suradnji Centra za kulturu Lopar, Turističke zajednice Općine Lopar te uz pokroviteljstvo Općine Lopar i Primorsko-goranske županije. (T. K.)

Naši gosti, omišaljski Babani, utjelovili su rimske legionare u 10. Loparskoj noći

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Ivana Volar – nova Kraljica Jadrana

Natjecateljice izbora za Kraljicu Jadrana na prijemu u Općini Lopar

18. kolovoza ovogodišnje natjecateljice izbora za Kraljicu Jadrana, u pratnji organizatora te tada još uvijek aktualne nositeljice titule Ene Dellabernardine, posjetile su Općinu Lopar koja je već treću godinu zaredom domaćin i jedan od pokrovitelja ovog izbora. Ondje su ih dočekali predsjednik Općinskog vijeća Damir Paparić, načelnik Alen Andreškić sa suradnicima i poželjeli im sreću na finalnom izboru koji je održan sljedeći dan na terasi TN „San Marino”. Prestižne titule Kraljice Jadrana i Kraljice fotogeničnosti ove su godine pripale Ivani Volar, dok je I. princezom proglašena Ivona Brkljačić, a II. princezom i Kraljicom osobnosti Petra Volarević. Nakon proglašenja pobjednica uslijedio je after party u Cocktail Baru Bamboocho. (T. K.)

Prva generacija diplomiranih glagoljaša u Loparu

U ovogodišnju školsku godinu učenici PŠ Lopar uplovili su Ljetnom školom glagoljice koja je održana 6. i 7. rujna, uoči Međunarodnog dana pismenosti te u okviru programa obilježavanja blagdana Male Gospe. Školu je vodio Damir Kremenić, predsjednik Katedre Čakavskog sabora Kornić, u okviru Glagoljske šetemane koja se, osim u matičnom Korniću i Loparu, od 5. do 11. rujna odvijala u još nekim mjestima. Polaznici su imali priliku upoznati se s uglatom glagoljicom te su im za uspješno svladane osnove dodijeljene diplome. Ljetna škola glagoljice organizirana je u suradnji Katedre Čakavskog sabora Kornić i Centra za kulturu Lopar te uz potporu Ministarstva kulture RH i Općine Lopar. (T. K.)

Polaznici Ljetne škole glagoljice koja je organizirana uoči Međunarodnog dana pismenosti

Koncert Marka Perkovića Thompsona - vrhunac proslave 10. obljetnice od osnutka Općine Lopar i blagdana Male Gospe

Tradicionalna vjerska svečanost povodom Male Gospe

U sklopu bogatog programa obilježavanja 10. obljetnice osnutka Općine Lopar i blagdana Male Gospe, koji se ujedno slavi i kao Dan Općine Lopar, održan je i dugo očekivani koncert Marka Perkovića Thompsona. Uz mnoga druga događanja kao što su malonogometni turnir, Eko-etno fest, koncert Halida Bešlića, promociju fotomonografije „Čuđenje u kamenu i pjesku, koncert Zdenke Kovačiček, kulturno-umjetnički program u šatoru..., zasigurno najiščekivaniji događaj bio je koncert jedne od najvećih domaćih estradnih zvijezda.

Pripreme za koncert Marka Perkovića Thompsona bile su su bile dugotrajne, odluka o održavanju koncerta donesena je i na tijelima Općine Lopar i TZO Lopar, formiran je Odbor za

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

pripremu koncerta, a najveća pažnja posvećena je sigurnosnom aspektu. Sa zadovoljstvom možemo konstatirati da je koncert prošao bez ijednog incidenta, vrlo dostojanstveno, mogli bismo reći veličanstveno. Na čekališnom terminalu trajektne luke Lopar, ispred monumentalne bine s fantastičnom produkcijom okupilo se oko 5000 ljudi koji su uživali u dvaipolsatnom koncertu, te u glas, zajedno s izvođačem, otpjevali svih dvadesetak pjesama. Prije i poslije koncerta u šatoru je bio organiziran kulturno - zabavni program u kojem su sudjelovale plesne sekcije KUD-a „San Marino”, Rapskog tanca, loparski Pučki pjevači te grupa Blic. Za bogatu ugostiteljsku ponudu pobrinuli su se Imperial d. d. i U. O. „Kod Darka”.

Ovim putem zahvaljujemo svim donatorima i sponzorima koncerta putem kojih je prikupljeno više od 40.000,00 kn. Općina Lopar sufinancirala je koncert u iznosu od 50.000,00 kn, UVDR Lopar participirala je s 10.000,00 kn, a GPP Mikić sponzorirao je tamponiranje platoa i večeru za izvođače, dok su dio troškova koncerta preuzeli i pružatelji ugostiteljskih usluga. Koncert je zaključen spektakularnim vatrometom u izvedbi tvrtke Nobel d. o. o. iz Rijeke. (M. M.)

Druženje UVDR Lopar s M. P. Thompsonom u Općini Lopar

Vjerna Publika M. P. Thompsona

Nezaboravni koncert M. P. Thompsona u Loparu

Dašak tradicije na Eko-etno festu

Nakon dvije godine održavanja u šatoru, ovogodišnji Eko-etno fest, na zadovoljstvo izvođača i mnogobrojne publike, održan je u prekrasnom ambijentu parkića Kapić u nedjelju, 4. rujna. Kao i prethodnih godina, Festival je organiziran u okviru programa obilježavanja blagdana Male Gospe i Dana Općine Lopar koja ove godine slavi desetu godišnjicu od osnivanja. Uz središnji program koji je uključivao smotru tradicionalnog puhačkog instrumenta miha, u popodnevним satima održana je i izložba autohtonih proizvoda na kojoj su se mogli vidjeti proizvodi od vune, lavande, razna pletiva te suveniri bazirani na lokalnoj tradiciji, a moglo se i kušati domaći med, vino, likere, suhe smokve i druge delicije.

Središnji dio programa započeo je smotrom miha na kojoj su, uz

Vrijedne proizvođačice autohtonih poljoprivrednih proizvoda

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

rapške svirce Anđela Brnu, Bruna Škarića i Gabriela Guščića, sudjelovali i Mario Mužić te Dario Kučić sa susjednih otoka Cresa i Lošinja. Pored svirača miha, u programu je kao poseban gost nastupio i Stjepan Večković, član Anambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske „LADO”, osnivač Centara za tradicijska glazbala Hrvatske i Hrvatskog gajdaškog orkestrara te jedan od najvećih poznavatelja hrvatskih tradicijskih glazbala koji svira 30-ak instrumenata, rekonstruira i izrađuje glazbala te vodi seminare i radionice. Stjepan Večković nastupio je u društvu Kristine Horvatić, Mihaela Emanuela Večkovića, Marka Majića te Davora Dakića koji su, izvodeći narodne pjesme svojega kraja, publiku ostavili bez daha. Uz navedene glazbenike u programu su sudjelovali i loparski Pučki pjevači, Dječja skupina Kulturno-umjetničkog društva „San Marino” te Folklorna sekcija Udruge umirovljenika otoka Raba koji su pjevačkim i plesnim nastupima u program unijeli raznolikost. Sjajna glazba te zanimljiv i dinamičan programu u izvrsno odabranom ambijentu rezultirali su nevjerojatnom atmosferom.

eko-etno fest organiziran je od strane Centra za kulturu Lopar te uz pokroviteljstvo Turističke zajednice Općine Lopar, Općine Lopar i Primorsko-goranske županije. (T. K.)

Gabriel Guščić, najmlađi svirač miha na otoku

Pored svirača miha, u programu je kao poseban gost sudjelovao i Stjepan Večković, član Anambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO, osnivač Centara za tradicijska glazbala Hrvatske i Hrvatskog gajdaškog orkestrara te jedan od najvećih poznavatelja hrvatskih tradicijskih glazbala koji svira 30-ak instrumenata, rekonstruira i izrađuje glazbala te vodi seminare i radionice.

Promocija fotomonografije Čuđenje u kamenu i pijesku

Povodom 10. obljetnice od osnutka loparske jedinice lokalne samouprave, Općina i TZO Lopar odlučile su, u suradnji s Centrom za kulturu Lopar, izdati fotomonografiju koja na malo drugačiji, pomalo neuobičajen i neočekivan način, prikazuje Lopar. Kroz koncept i autorsku prizmu grafičkog urednika Mladena Ščerba Lopar je predstavljen nizom fotografija podijeljenih u cjeline kojima je predočena sva blagodat i surovost prirode te čovjekove suegzistencije s njom, a fotografije su popraćene impresijama i sjećanjima jednog od najpoznatijih i najčitanijih pisaca današnjice, Zorana Ferića. Promocija fotomonografije održana je 7. rujna u kongresnoj dvorani TN San Marino, u okviru programa obilježavanja Dana Općine Lopar te proslave blagdana Male Gospe.

Čitanjem ulomaka Ferićeva teksta, uz za tu prigodu posebno priređen film, uzvanike se nastojalo upoznati s onim što ih očekuje na stranicama novoizdane publikacije. Tekstove su čitale Gordana Ćuk-Ribarić i Sandra Škapul, a publici su se tom prigodom obratili načelnik Općine Lopar Alen Andreškić i autor Mladen Ščerba. (T. K.)

Promocija knjige Lopar: Čuđenje u kamenu u pijesku u prisutnosti autor M. Ščerba i načelnika A. Andreškića

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Krajem tekuće ili početkom sljedeće godine u planu je još jedna promocija slikovito nazvane fotomonografije u Rabu kako bismo i mještanima ostatka otoka prezentirali Lopar iz jedne dosad možda nevidene perspektive.

OPĆINA LOPAR
Turistička zajednica Općine Lopar,
Centar za kulturu Lopar

Promocija fotomonografije

autora
M. Ščerba (fotografije) i Z. Ferića (tekst)

LOPAR

Čuđenje u kamenu i pijesku

I zemlja i kamen ovdje se truse, osipaju, mrve i rastapaju noseći u sebi ljepotu koja kao da nije od ovoga svijeta. I pomišljam: kako slijepcu nacrtati najljepše loparske uvale? Za to nam je stvarno potrebno čudo.

(Z. Ferić)

Koncert jazz i rock dive Zdenke Kovačiček

Unatoč rominjanju kiše, nakon promocije knjige na terasi TN San Marino započeo je koncert jazz i rock dive Zdenke Kovačiček u pratnji Jurice Hotka (klavir) i Lovra Šicela (gitara), a novoformirani trojac oduševio je publiku fenomenalnim izvedbama jazz i rock standarda. Posebno oduševljenje iskazali su turisti koji su se po prvi put susreli s glasom naše svjetski poznate i priznate pjevačice te su, nakon koncerta, mnogi od njih

imali silnu želju upoznati se i fotografirati s njom. Riječ je o koncertu kojim je u srpnju bilo predviđeno otvaranje Glazbenog festivala Regional, ali je zbog olujne bure nažalost morao biti odgođen. Navedeni koncert organiziran je u suradnji privatne ustanove u kulturi B. J. Promotions i Centra za kulturu Lopar te realiziran uz financijsku potporu Turističke zajednice i Općine Lopar. (T. K.)

Sjajan jazz trojac u sastavu Zdenka Kovačiček (vokal), Jurica Hotko (klavir) i Lovro Šicel (gitara)

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Noć istraživača

Jura i Biba, uzorci stijena korišteni kao didaktički materijal

Maja Hrustić, voditeljica radionice Zemljina slikovnica

Izv. prof. dr. sc. Tihomir Marjanac u znanstvenoj šetnji Geološkim vrtom Lopar

Već tradicionalnom Rapskom noći istraživača, organiziranom u suradnji udruge ProGEO-Hrvatska, Pučkog otvorenog učilišta Rab, Centra za kulturu Lopar te Javne ustanove Priroda, i ove smo godine zakoračili u listopad. Glavnina programa odvijala se u OŠ Ivana Rabljanina Rab te u Infocentru Geoparka Rab, a dio programa realiziran je i u Loparu te su 30. rujna učenici 3. i 4. razreda PŠ Lopar sudjelovali u radionici „Zemljina slikovnica”, a 1. listopada izv. prof. dr. sc. Tihomir Marjanac sve zainteresirane poveo je u znanstvenu šetnju Geološkim vrtom Lopar.

Na vrlo metodičan, djeci primjeren, razumljiv i zabavan način mlada profesorica geografije i geologije Maja Hrustić upoznala je učenike s osnovama vezanima za zemljinu građu, nastanak mora, kontinenata, stijena i minerala te ukazala na neraskidivu povezanost i nužnost svih navedenih elemenata za opstanak života na Zemlji. Posebno zanimanje među učenicima izazvali su uzorci stijena šaljivo nazvani Jura i Biba te razni minerali koji su za ovu priliku korišteni kao didaktički materijal. Ova iznimno zanimljiva, zabavna i poučna radionica kod nekih je učenika pobudila zov istraživača te su se sljedeći dan, zajedno s ostalim zainteresiranim, pridružili skupini geologa pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Tihomira Marjanca u znanstvenoj šetnji Geološkim vrtom Lopar. Tijekom ugodnog boravka u prirodi mali i veliki istraživači imali su priliku saznati brojne zanimljivosti iz geološke prošlosti Lopara te uvidjeti iznimnu raznolikost i jedinstvenost određenih struktura koje bi u budućnosti valjalo i zaštititi. (T. K.)

Oboren svjetski rekord u pljesku na izvedbi predstave „Koliko je duga jedna priča”

24. listopada za loparske mališane priređena je nagrađivana kazališna predstava *Koliko je duga jedna priča*, predstava koja je na scenu postavljena prije 20 godina te za sobom broji preko 500 izvedbi. Režiju, tekst, glazbu i scenografiju potpisuje Sunny Sunninsky, a u predstavi su glumili Vjerica Vidov i Dragan Veselić, dvoje izvrsnih glumaca Kazališta lutaka Zadar.

Okosnica radnje beskrajna je borba za zlatni dukat kojom se kod publike, prema navodu redatelja, nastoji pobuditi osjećaj za pravdu i postojanost u svojoj namjeri. Minimalnim sredstvima, samo uz pomoć metra kao rekvizita, postignut je maksimalan učinak te je publika, mjereno metrom, oborila svjetski rekord za najdulji pljesak. Gostovanje u Loparu financirano je sredstvima Ministarstva kulture RH te organizirano u suradnji Kazališta lutaka Zadar i Centra za kulturu Lopar. (T. K.)

Vjerica Vidov i Dragan Veselić, izvrsni glumci Kazališta lutaka Zadar

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Zahvaljujući „Lutkoforu“ mališani naučili „sve“ o kazalištu

28. studenog u loparsku školu doputovalo je mobilno lutkarsko kazalište, točnije „Lutkofor“ – edukativno-umjetnički projekt Gradskog kazališta lutaka Rijeka, u režiji Serđa Dlačića. Kroz izuzetno zabavnu predstavu „Vuk i tri prašćića“ koja je korištena kao okosnica projekta, učenici su imali priliku upoznati se s procesom nastanka lutkarske predstave te osnovnim pojmovima vezanima uz kazalište. Naučili su, primjerice, tko je inspicijent, koje su zadaće redatelja, tehnologa, glumca lutkara i drugih djelatnika kazališta, što je to dramski tekst i kako se „štriha“, koje vrste lutaka postoje i još štošta drugoga. Nakon izuzetno zabavne predstave o kazalištu, odnosno o nastanku lutkarske predstave, učenicima su dodijeljene uloge te su, uz mentorstvo glumaca, i sami pripremili kraću predstavu. Jedna skupina djece izradila je lutke i scenografiju, druga skupina bila je u ulozi kazališnog zbora, a treću skupinu činili su glumci. Predstavu su najavili voditelji, a čitav proces odvijao se pod budnim okom inspicijenta. Djeca su se pritom sjajno zabavila i naučila, kako su sami istaknuli, „sve“ o kazalištu!

Gostovanje „Lutkofora“ organizirano je u suradnji Centra za kulturu Lopar i GKL Rijeka te pod pokroviteljstvom Općine Lopar. (T. K.)

Loparski mališani naučili su kako se „štriha“ tekst

Izrada lutki i scenografije za predstavu „Vuk i tri prašćića“

Dobro nam došao Sveti Niko!

Loparski mališani, kao i svake godine, pripremili su Sv. Nikoli prigodan program, a on ih je za uzvrat darivao

Sveti Nikole i ove je godine posjetio loparske mališane! Uz pomoć svezanih plati popeo se na balkon, ušao u školu te obradovao dječicu koja su ga željno iščekivala. Učenici razredne nastave i polaznici dječjeg vrtića, uz pomoć odgajateljica i učiteljica, pripremili su priredbe kojima su ga iznimno obradovali te ih je, kao i svu ostalu djecu, darovao paketima prepunim iznenađenja. (T. K.)

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Sveti se Nikola ove se zime pomoću svezanih plahti popeo u školu

Opera o zaljubljenim macama

U suradnji Centra za kulturu Lopar i Udruge Dijamant Klasika Rijeka te pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije i Općine Lopar, 12. prosinca u predvorju Područne škole Lopar izvedena je opera za djecu „Mijau“. Zaplet je iznesen bez ijedne izgovorene riječi, a tijekom radnje usmjeravala je vješta naratorica Snježana Šibenik-Klačić. Uz pijanističku pratnju Darjane Blaće-Šojat, mace koje su utjelovili Goranka i Marin Tuhtan, dinamičnim pjevačkim sekvencama oduševile su, od

srca nasmijale te gotovo rasplakale mališane koji su i sami bili aktivno uključeni u predstavu. Ovaj autorski projekt dječje opere ima sve elemente „prave“ opere, a osmišljen je upravo kako bi se najmlađe senzibiliziralo za ovaj oblik glazbeno-scenskog izražavanja. Nakon izvedbe, djeca su likovnim putem izrazila svoje doživljaje, a njihovi radovi naknadno će biti objavljeni na Facebook stranici opere „Mijau“, zajedno s radovima djece iz drugih mjesta u kojima je opera gostovala! (T. K.)

Klavirska pratnja Darjane Blaće-Šojat

Oporni par Goranka i Marin Tuhtan u ulogama zaljubljenih maca

Tradicionalni Božićni sajam

Tradicionalni Božićni sajam okupio brojne Loparane

Kao i svake godine, djecu su najviše razveselili moto-mrazovi

14. prosinca na loparskom igralištu održan je tradicionalni Božićni sajam Područne škole Lopar i Dječjeg vrtića „Pahuljica“. Sajmu su prethodile radionice na kojima su djeca, njihovi roditelji, odgajateljice i učiteljice izrađivali božićne ukrase, među kojima su ove godine prevladavali oni od prirodnih i materijala. Kao i svake godine, na sajmu su mališane posjetili moto-mrazovi iz Moto kluba Rab i darivali ih prigodnim poklonima. Polaznici Dječjeg vrtića „Pahuljica“, u znak dobrodošlice, otpjevali su im nekoliko božićnih pjesama, a odgajateljica Katija Šanić im se zahvalila u ime sve djece uručivši njihovom predstavniku, Daliboru Jakucu, zahvalnicu. (T. K.)

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Raspjevana uvertira u božićno razdoblje – koncert ženske i muške klape „Kastav”

Točno tjedan dana prije Božića, 18. prosinca, ženska i muška klapa „Kastav” počestile su nas fenomenalnim Božićnim koncertom! Loparska publika s njima se upoznala prije nešto više od godinu dana kada su održale svoj prvi koncert na otoku Rabu, također u predvorju Područne škole Lopar. Predvođene dugogodišnjim voditeljem Sašom Matovinom, zbarskim pjevačem Opere HNK I. pl. Zajca Rijeka, klape su nam se ovoga puta predstavile u prigodnom, božićnom izdanju. Tijekom izuzetno ugodne večeri ispunjene pjesmom, ženska i muška

klapa izmjenjivale su se dinamičnim ritmom i postupno nas uvodile u božićni ugođaj. Koncert je započeo redom standardnih istarskih i dalmatinskih klapskih pjesama, zatim je uslijedio niz evergreena, a na koncu je prevladao duhovni i božićni repertoar. Pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije i Općine Lopar, koncert je organiziran u suradnji Centra za kulturu Lopar i Udruge „Kanat“ – Kastav, a ovim putem zahvaljujemo OŠ Ivana Rabljanina Rab koja nam je, drugu godinu zaredom, ustupila prostor škole ne korištenje. (T. K.)

Ženska i muška klapa „Kastav” u božićnom ruhu

Kastavske klape ponovno su oduševile loparsku publiku

Izložba skulptura polaznica tečaja Osnove modeliranja prigodno nazvana „Kako je Grinch ukrao gips”

Otvorenje izložbe „Kako je Grinch ukrao gips” u prisustvu brojnih uvažanih uzvanika

Predblagdansko druženje Općine Lopar ove je godine započelo otvorenjem izložbe polaznica tečaja Osnove modeliranja, prigodno nazvane „Kako je Grinch ukrao gips”. Brojnim uzvanicima na početku su se obratile Tonka Kavran,

ravnateljica Centra za kulturu Lopar, te Nives Gvačić, voditeljica tečaja, koje su prisutne upoznale s tijekom nastanka izložbe, a potom ju je otvorio načelnik Alen Andreškić. Kako Lopar još uvijek nema izložbenog prostora, niti odgovarajućih postamenta za izlaganje skulptura, taj ograničavajući faktor potaknuo je na kreativnost u iznalaženju rješenja za njihovo predstavljanje te su, u duhu nadolazećih blagdana, skulpture postavljene na instalaciju koja podsjeća na bor. U tom smislu postav je dobio jednu dodatnu dimenziju jer se radove, od kojih je svaki po sebi interesantan, moglo sagledati i kao dio prigodne instalacije. 18 polaznica najprije je izrađivalo model u glini, a potom su radile negativ (kalup) i pozitiv (odljev) u gipsu. Tema, odnosno polazišna točka, svih radova bila je Rajska plaža, a njena razrada i odabir motiva prepušteni su polaznicama na volju te je izložba rezultirala prilično raznovrsnim skulpturama, od onih realističnih, do krajnje stiliziranih ili apstraktnih. S obzirom na to da je većini polaznica ovo bio prvi susret s radom u glini i gipsu, skulpture u čiji je proces nastanka utrošeno gotovo 150 kg gipsa, publiku su iznenadile zanimljivim idejama i solidnom izvedbom. Tijekom trajanja tečaja u jednom je trenutku dio gipsa zametnut te su se autorice postava tom anegdotom malo našalile, povezale ju s predstojećim blagdanima i prigodno nazvale izložbu „Kako je Grinch ukrao gips.” (T. K.)

KULTURNA I ZABAVNA DOGAĐANJA

Polaznice su najprije izrađivale model u glini, a potom negativ (kalup) i pozitiv (odljev) u gipsu

Prigodno predblagdansko druženje Općine Lopar

Tradicionalni turnir u briškuli i trešeti na Stipanju

U prostorijama DVD-a Lopar, po dobrom starom običaju, na Stipanju je odigran tradicionalni turnir u briškuli i trešeti uz prigodno druženje i domijenak! Ovogodišnji pobjednici su Dalibor Jakuc i Antonio Paparić, drugo mjesto

osvojili su Mirko Škarić i Ivica Perić, a treće Predrag Andreškić i David Matahlija! (M. M.)

Pobjednici turnira u briškuli i trešeti

Da se ne zatre...ispraćaj Stare godine uz „tiranje latin“

Trebalo je samo malo poticaja da se pomalo zapostavljeni običaj „tiranja latin“ na Staru godinu otme zaboravu! Malo druženja uz roštilj te puno zabave bili su razlog okupljanja pedesetak djece, mama, tata, bikera i svih ostalih koji su htjeli dati svoj doprinos „preganjanju“ Stare godine i prizivanju Nove 2017.

Kučile su tećice, prsure, polivače, pokrovi od špaherov... od Brškita sve do Melka, gornjun cestun, donjun cestu, priko Mostira, Podmućel, Podbresti, Kod Šima, doli Mulun sve do crikve! Misija uspila, neka ponovo postane tradicija i neka se ne zatre!!! (M. M.)

POZIVNICA

Iskoristite svoje slobodno vrijeme na koristan i kreativan način – novi ciklus upisa na tečajeve

Centar za kulturu Lopar tijekom listopada vršio je upise na tečajeve jezika (njemački, engleski i talijanski jezik), kulturne baštine otoka Raba te izrade rukotvorina. Zbog nedovoljnog broja zaprimljenih prijava, tečajevi nisu realizirani te pozivamo sve zainteresirane da se naknadno prijave radi eventualnog formiranja grupa u prvoj polovini 2017. godine!

Kroz 30 sati teorijske i terenske nastave, polaznici tečaja iz kulturne baštine bit će upoznati s najznačajnijim spomenicima u kontekstu ukupne graditeljske baštine otoka Raba i njezina kulturno-umjetničkog značaja koji nerjetko nadilazi lokalne okvire. Navedeni tečaj namijenjen je svim znatiželjnicima i zaljubljenicima u otok, a od iznimne bi koristi mogao biti djelatnicima u turizmu.

Budući da je i do sada na otoku postojala mogućnost pohađanja tečajeva jezika, iz navedene ponude izdvajamo i preporučamo tečajeve kulturne baštine te izrade rukotvorina! (T. K.)

U dogovoru s voditeljicom te ovisno o afinitetima polaznika, tečaj izrade rukotvorina pruža brojne mogućnosti da izrazite svoju kreativnost i talente kroz 30 sati praktične nastave. Pred polaznicima su sati modeliranja, rada na lončarskom kolu, slikanja, filcanja vune, dekupaža, kaširanje itd.

Javni poziv

Popisivanje arheološke i etnografske građe

Dragi mještani,

ukoliko u svojim domovima čuvate arheološku, etnografsku ili drugu vrijednu građu (fibule, ulomci amfora ili dr. keramike, antički novac, stakalca, razno oruđe, stare narodne nošnje, tradicionalne maske, razni uporabni predmeti, zapisi i sl.) koja do sada nije popisana, molimo Vas da nas kontaktirate kako bismo ju mogli dokumentirati:

CENTAR ZA KULTURU LOPAR

Lopar 248, Lopar

czk@lopar.com

775-392; 099/814-0712

Unatoč iznimno bogatoj kulturnoj baštini, na čitavom otoku Rabu još uvijek nije osnovana niti jedna muzejska ustanova kao centralna ustanova za skrb o toj baštini, a u samome Loparu ne postoji niti galerijski ili drugi izložbeni prostor. Unatoč individualnim naporima, loparska baština u nedovoljnoj je mjeri istražena, valorizirana, adekvatno zaštićena, prezentirana javnosti te turistički valorizirana.

Od strane Konzervatorskog odjela u Rijeci, Instituta za arheologiju, Udruge za arheološka istraživanja i promidžbu arheologije Kvarnera aIPAK i dr. posljednjih su godina, u okviru različitih projekata, istraženi (ili dijelom istraženi) pojedini segmenti loparske kulturne baštine, a Ministarstvu kulture RH upućeno je nekoliko prijedloga zaštite tj. upisa u Registar kulturnih dobara RH.

U suradnji sa stručnim suradnicima, arheološka i etnografska građa dijelom je popisana i stručno obrađena, a nastavak navedenih aktivnosti je nužan kako bismo stvorili preduvjete

za njenu valorizaciju i prezentaciju javnosti, odnosno stalan izložbeni postav.

Uz doprinos očuvanju i zaštiti kulturne baštine, ovaj projekt iznimno je značajan i u smislu razvoja kulturnog turizma koji je na otoku Rabu još uvijek u povojima.

DJEČJI KUTAK

Odgojna uloga blagdana

Darivanje – simbol ljubavi

Piše: Snježana Balen,
odgajateljica

Prosinac... hladan, ali najtopliji... čarobno doba godine. Sjećanje na roditeljski dom, mirise kolača, osvijetljene, okićene borove. Pamtiti ga treba po zemljanim posudicama zasijanim pšenicom, po blagdanskome stolu i šuštavom slamom u jaslicama. Velik broj ljudi svoje najljepše uspomene iz djetinjstva veže upravo za to blagdansko doba. Upravo blagdansko razdoblje pruža izuzetnu priliku za razvijanje obiteljske tradicije, odnosno omogućuje djetetu usvajanje pozitivnih iskustava vezanih za blagdane. Tako dijete uči cijeniti jednostavne, ali posebne životne trenutke te prihvaća značaj međusobnih odnosa u svom životu. Blagdani također predstavljaju idealno doba za provođenje više vremena sa svojom djecom. Kroz obiteljsku povezanost, tradiciju i događanja dijete razvija osobni identitet, emocionalnost, socijaliziranost i pripadanje te zadovoljava potrebe za osjećajima ljubavi, poštovanja, uvažavanja i prihvaćanja. Kad roditelji djetetu pričaju o blagdanskim događajima i ljudima iz njihovog djetinjstva, svi ti događaji i osobe postaju postaju dio unutarnjeg emocionalnog svijeta djeteta. Važan dio obiteljske tradicije je svakako i ponavljanje aktivnosti, odnosno obiteljski rituali. Djeca najbolje uče putem rituala: rituali pokreću aktivnosti, a djeca vole ponavljanje jer im pruža osjećaj sigurnosti. Naime, da bi se dijete osjećalo sigurno, ono treba osjećaj da je njegov svakodnevni svijet predvidljiv. Ritualni i obiteljski običaji, kako svakodnevni, tako i oni posebno vezani za blagdane, stvaraju osjećaj sigurnosti i ugode u životu djeteta, što sve pozitivno utječe na njegov razvoj u samopouzdanu, prilagođenu i realnu osobu. Nastojte iz godine u godinu ponavljati neki dio blagdanih rituala, npr. vrijeme kićenja kuće i podjele poklona, zajednički odabir i pripremu kolača, odlazak u crkvu, razgledavanje jaslica, čestitanje rodbini i prijateljima. Nastojte uključiti dijete u što više zajedničkih aktivnosti, pohvalite ga da se osjeća korisno i ponosno. I dozvolite mu da se odmori od vrtića ili škole, ovo je za njega ipak vrlo uzbudljivo doba godine te ono zaslužuje svoj „godišnji odmor“. Ukoliko vam „nedostaje“ obiteljske tradicije, nikad nije kasno da ih započnete. Pitajte svoju djecu

što bi voljela raditi svake godine. Ako se ne možete odlučiti na samo jednu tradiciju, počnite ih graditi nekoliko tako da se svaki član obitelji osjeća važnim dijelom slavlja.

Blagdani – vrijeme darivanja

Darivanje svakako postaje važan dio blagdanskog doba. Osim što kroz proces darivanja djeca dobiju priliku ispuniti neke od svojih velikih želja, ono ih također može naučiti da razmisle o tome što može razveseliti druge ljude i o tome što je važno ljudima do kojih im je stalo. Veselje drugih ljudi prilikom otvaranja poklona u koje je dijete uložilo svoj trud svakako mu može učiniti blagdane još radosnijima i vrijednijima. Pokloni se ne moraju kupovati, naučite svoju djecu kako da svoje darivanje „oboje“ pravim vrijednostima i osjećajima. Izrada poklona može im pomoći da iskažu koliko im je do određene osobe stalo te čitav proces darivanja učiniti još vrijednijim i za njih samih i za sretnog primatelja.

Umjesto da poklanjaju predmete, učite svoju djecu da poklanjaju svoje vrijeme. U ovo vrijeme zauzetosti i pomanjkanja slobodnog vremena ovakvi pokloni (poput pomaganja u pospremanju, besplatnog podučavanja korištenjem Interneta, besplatne masaže leđa i sl.) mogu biti itekako vrijedni. Važno je zapamtiti da djeca uče po modelu svojih roditelja, odnosno imitiraju roditeljsko ponašanje te sustav vrijednosti i razmišljanja. Od njihovog ranog djetinjstva naglašavajte da nije bitno dobiti hrpe poklona, već davati i primati od srca.

Darivanje je simbol ljubavi i nesebičnosti, darivanjem drugih usrećujemo sebe. Ponekad zaboravljamo da je jedan od poželjnih darova osmijeh, lijepa pjesma, vrijeme, osjećaji, pažnja. I tako se iz godine u godinu radujemo božićnoj čaroliji. Čaroliji iščekivanja, topline, obiteljske povezanosti.

„... Znam, što ću ti darovati za Božić – nacrtat ću ti SREĆU tako veliku da uz nju više ništa neće stati...“

DJEČJI KUTAK

Spremnost za školu**Godina pred polazak u školu – uzbuđenje raste**

Piše: Vedrana Domaćinović - Pičuljan,
pedagoginja

U godini pred polazak u školu svi smo pomalo uzbuđeni jer uskoro slijedi upis u prvi razred – taj važan događaj za svako dijete i njegove roditelje. Roditelji žele da njihovo dijete bude što spremnije za taj dan pa već na početku godine počnu zapitkivati o pripremi za školu, kako će se ona odvijati i što će djeca raditi, koliko će se pažnje posvećivati čitanju, pisanju, hvatu olovke i sličnim aktivnostima.

Djecu počne zanimati jesu li oni sada najstariji u vrtićkoj skupini i hoće li raditi ono što i njihovi prijatelji prošle godine, a oni su prošle godine rješavali neke radne listove, pa valjda će toga biti i ove godine. Njima je važno da ih bude, to im daje dojam da su sada ozbiljni i važni i da su nadomak školskim klupama.

Što je spremnost za školu?

Emocionalna zrelost uključuje kontrolu emocija, odnosno emocionalne reakcije koje su primjerene situaciji, sposobnost odgađanja zadovoljenja svojih želja i potreba. Od djeteta se očekuje da bude samostalno, samopouzđano, sigurno u sebe, da ima pozitivnu sliku o sebi. To podrazumjeva da je svjesno svojih sposobnosti, mogućnosti, ali i ograničenja. Važno je da se dijete prihvaća sa svim svojim obilježjima. Dijete će u školi biti izloženo čestim situacijama neuspjeha ili kritike pa je potrebno da se zna nositi s neuspjehom, da ima određenu razinu tolerancije na frustraciju što će mu pomoći da ostane ustrajno. Od djeteta u dobi pred polazak u školu očekuje se da više ne pokazuje teškoće prilikom odvajanja od roditelja, da je neposredno u ostvarivanju kontakta s drugom djecom i odraslima te da surađuje. Također je važno da prepoznaje i uvažava potrebe drugih, kao i to da sukobe rješava na konstruktivan način.

Socio-emocionalna spremnost je svojevrsni temelj, i ukoliko je on uspostavljen, dijete će puno lakše usvojiti ostale vještine i znanja koja se od njega očekuju.

Istovremeno, odgajatelji s početkom pedagoške godine kreću s brižljivim planiranjem rada razmišljajući o individualnim razlikama svakog predškolca u svojoj skupini te imajući na umu da je važno poticati sva područja razvoja. Jer spremnost za školu nije samo hvat olovke ili poznavanje slova, spremnost za školu podrazumjeva kombinaciju različitih sposobnosti, vještina, znanja, navika i motivacije koja omogućuje djetetu uspješno svladavanje školskog plana i programa. Stoga je potrebno poticati sva područja razvoja kako bi se postigla socio-emocionalna, spoznajna, govorno-jezična i tjelesna spremnost.

Slagalica

Spoznajna spremnost odnosi se na opća znanja o sebi, obitelji, prirodi i prirodnim pojavama, razumijevanje prostornih, vremenskih i količinskih odnosa, vizualnu percepciju, pamćenje, logičko zaključivanje, imenovanje boja. Očekivano trajanje pažnje je 15-20 minuta.

Govorno-jezična spremnost odnosi se na potpunu usvojenost gramatičkih pravila, pravilno izgovaranje glasova, rastavljanje riječi na glasove i njihovo spajanje u riječ (glasovna analiza i sinteza), razumijevanje verbalnih uputa, samostalno verbalno izražavanje, razvijenost rječnika.

Tjelesna spremnost odnosi se na vještinu koordiniranih pokreta i ravnoteže u svim oblicima prirodnog kretanja (od krupne motorike - hodanje, trčanje, penjanje, kolutanje, hvatanje, do fine motorike - pokretljivost šake, okulomotorna koordinacija, grafomotorika), dobru tjelesnu razvijenost (visina, težina), razvijenost vida i sluha (ili uz primjerena pomagala). Priprema djeteta za školu zapravo počinje od djetetovog rođenja, stoga brigom obitelji i vrtića za optimalan razvoj tijekom cijelog predškolskog razdoblja stvaramo uvjete za razvoj uspješnog školarca.

Vrtić – mjesto učenja kroz igru i kontinuirane pripreme za školu

U vrtićkom okruženju nastoji se kroz raznolike centre aktivnosti poticati sva područja razvoja od trena kada je dijete upisano u vrtić do njegovog polaska u školu. U centrima aktivnosti nalaze se brojni materijali koji su djeci dostupni, zanimljivi i edukativni tako da djeca njima mogu samostalno baratati i razvijati svoje vještine. Prednost je vrtićkih skupina njihova heterogenost, odnosno miješanje djece različitih dobi što omogućava da djeca spontano uče jedna od drugih, da manji uče oponašanjem od većih, a veći usavršavaju usvojene vještine

DJEČJI KUTAK

pokazivanjem manjoj djeci i pomaganjem.

Osnovni način učenja djece predškolske djece je učenje igrom. Djeca su rođena za igru - to je dio ljudskog instinkta. Igra je zabavna i uzbudljiva, ali je i mnogo više od toga. Igra pridonosi razvoju djetetovih spoznajnih, emocionalnih, tjelesnih i socijalnih vještina. Igra je zapravo toliko bitna da je određena kao jedno od temeljnih prava djeteta.

A kako djeca u vrtiću razvijaju svoje sposobnosti kroz igru? Kako putuju prema zrelosti?

Tjelesne sposobnosti djeca razvijaju svakodnevno. Boravak u vanjskom prostoru koriste za prirodne oblike kretanja (hodanje, trčanje, skakanje, penjanje). Također, raznim vježbama i pokretnim igrama razvijaju svoje krupne motoričke pokrete. Finu motoriku razvijaju kroz razne aktivnosti koje zahtijevaju pokrete šake i prstiju (rezanje škarama, lijepljenje, trganje papira, gužvanje papira, modeliranje plastelinom, glinamolom, tijestom, nizanje perli na konac, provlačenje konopaca kroz rupe...).

Spoznajne sposobnosti razvijaju kroz razne istraživačke aktivnosti (mjerjenje, opažanje, vaganje, opisivanje...), stolno- maipulativne igre (memory, puzzle, slagalice...), radne listove, građenje i konstruiranje...

Socio-emocionalne sposobnosti razvijaju u odnosu s drugom djecom i odgajateljima. Uče poštivati pravila, surađivati s drugom djecom, na prihvatljiv način rješavati sukobe,

primjereno izražavati emocije, dijeliti, čekati na red, podnositi neuspjeh, ponositi se uspjehom...

Govorno-jezične sposobnosti razvijaju u kontaktu s knjigama i slikovnicama, čitanjem i slušanjem priča, pjevanjem pjesmica, brojalica i govornim igrama. Razvijaju predčitalačke sposobnosti (glasovnu analizu i sintezu) učenjem rime, rastavljanjem na slogove, igrom glasovima (kalodont, slovo na slovo...).

A na kraju dođu na red i radni listovi. Oni nam posluže da provjerimo što su sve djeca praktično usvojila i mogu li to primijeniti i na papiru. Pomoćno su sredstvo u vježbanju grafomotorike, ali i privikavanju djece na zadatke na papiru.

Tako, malo pomalo, dođe vrijeme za polazak u prvi razred. Većina naših predškolaca uspješno usvoji predškolske vještine i spremno krene u nove školske pobjede. A mi budemo ponosni na njih, ali i malo sjetni što nas napušta još jedna generacija divne djece.

Simbolička igra

Razvod – kraj partnerskog odnosa, nastavak roditeljstva

Pripremila: Maja Pirak,
psihologinja

Neporeciva je činjenica da razvod predstavlja veliku i značajnu životnu promjenu za sve članove obitelji. Obzirom da djeca reagiraju na roditeljska emocionalna stanja, prilagodba djeteta na novonastale okolnosti uvelike ovisi o roditeljima i njihovim načinima suočavanja sa stresom. Roditelji koji uspiju kvalitetno upravljati izvorima stresa te se zrelo i staloženo nositi s novim okolnostima, pridonose uspješnijoj prilagodbi djece. Istraživanja pokazuju da se većina djece dobro prilagodi

Razvod je jedna od najintenzivnijih stresnih životnih situacija s kojom se danas suočava sve veći broj odraslih osoba i djece. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske iz 2014. godine, 31. 26 % brakova završilo je razvodom, a u više od polovice slučajeva (njih 60. 9 %) u braku je bilo jedno ili više djece.

novonastalim okolnostima unutar dvije godine nakon razvoda braka, međutim u situacijama visokog konflikta (otvoreni ili prikriveni) među roditeljima nakon razvoda, u kojem su djeca izložena visokoj razini stresa, postoji visok rizik od emocionalne neprilagodbe i poteškoća u ponašanju djeteta, kao i poremećenih odnosa između djeteta i roditelja (Amato, 1994; Johnston, 1994), posebice kod djece predškolske dobi.

Djeca predškolske dobi na kognitivnoj razini teže shvaćaju pojam razvoda pa na odlazak jednog roditelja reagiraju sa određenom dozom zbunjenosti. U slučaju nerazumijevanja toga što se događa može se javiti strah (npr. da će i drugi roditelj otići)

DJEČJI KUTAK

ili mogu imati osjećaj krivnje u smislu da su oni odgovorni zbog toga što je jedan roditelj otišao. Kod djece niže životne dobi nije neuobičajena regresija u ranije faze razvoja (Amato, 1994), negiranje situacije kao i fantazije o pomirenju roditelja.

Djeca školske dobi imaju veću razinu kognitivne zrelosti i bolje razumiju pojam razvoda braka. No to razumijevanje može dovesti do toga da žaluju za gubitkom obitelji kakva je bila prije razvoda pa su osjećaji tuge i depresije uobičajeni. Manje su sklona sebe kriviti za razvod, već za to krive roditelje pa prema tome nije neuobičajeno da osjećaju ljutnju prema jednom ili oba roditelja.

Na **adolescente** u prosjeku razvod utječe manje direktno, s obzirom da su oni više orijentirani na vršnjačke skupine te manje ovisni o obitelji za razliku od mlađe djece. Adolescenti također mogu osjećati ljutnju prema jednom ili oba roditelja. S obzirom da su usredotočeni i na vlastite emocionalne veze tj. odnose, razvod braka roditelja može dovesti do toga da propitkuju vlastite mogućnosti za ostvarivanjem dugotrajne i stabilne veze sa svojim partnerima (Amato, 1994).

Emocije kod djece vezane uz razvod, posebice one negativne, potrebno je poštovati, prihvatiti te osvijestiti djetetu da su one u redu i normalne. Svako dijete s razvodom se nosi na svoj jedinstven način, a roditelji trebaju biti strpljivi i dati mu vremena za prilagodbu. Djeca u pravilu ne vole promjene. Ona vole rutinu, jer im daje osjećaj sigurnosti te im je potrebna stabilna i predvidljiva okolina u kojoj se osjećaju voljeno i prihvaćeno. Različita istraživanja pokazala su kako pružanje sigurnosti i osjećaja stabilnosti može pomoći smanjenju negativnih efekata razvoda na djecu različite dobi. Održavanje bliskog odnosa s oba roditelja pokazalo se važnim faktorom koji utječe na bolju prilagodbu djeteta nakon razvoda braka.

Roditeljstvo nakon razvoda

Brak i partnerski odnos završavaju razvodom, ali ne i roditeljstvo. Nažalost, postoji određen postotak roditelja koji se dobrovoljno isključuju iz života svoje djece, no, s druge strane, sve više se govori o ravnopravnom roditeljstvu, odnosno zajedničkom skrbništvu u kojem oba roditelja ravnopravno, zajednički i sporazumno skrbe o djetetu, osim ako je iz određenih razloga određeno drugačije.

Djeci trebaju roditelji koji mogu surađivati u odgoju, prepoznavanju i zadovoljavanju njihovih potreba, koji mogu surađivati u pogledu donošenja važnih odluka o djeci te koji imaju pozitivan stav prema kontinuitetu roditeljskog odnosa djeteta i drugog roditelja s kojim ne živi, bez obzira na to što osjećaju jedno prema drugome. Zašto? Dijete od najranije dobi razvija privrženost, jaku emocionalnu vezu prema majci i ocu, a uključenost oba roditelja u odgoj i skrb o djetetu od najranije dobi utječe na cjelokupan djetetov razvoj. U prošlosti, veći naglasak stavlja se na majčinsku ulogu, no u posljednje vrijeme sve više pažnje pridaje se i važnosti očinske uloge te je prepoznata jedinstvena uloga oba roditelja u rastu i razvoju djece.

Iako odnos djeteta s drugim roditeljem ponekad ne zadovoljava naša očekivanja, bitno je očuvati osobni odnos s djetetom, a ne uplitati se u odnos s drugim roditeljem te zaštititi dijete od opterećivanja osobnim partnerskim svađama. Ako jedan roditelj ponižava drugog roditelja pred djetetom, pola djeteta se osjeća poniženim. Sve to se odražava na djetetovo samopouzdanje i dobrobit.

Roditelji često prenose svoje negativne emocije na djecu, čime ih zbunjuju i vremenom narušavaju odnos djece s oba roditelja. U takvim situacijama djeca svoju emocionalnu energiju troše na udovoljavanje svakom roditelju ponaosob, što im otežava emocionalni razvoj i izaziva konflikt lojalnosti - osjećaj „ako budem dobar s jednim roditeljem, iznevjerit ću drugoga“. Često sami roditelji nesvjesno izazivaju ovaj osjećaj, posebice kada dijete ide kod drugog roditelja, riječima: „Jako ćeš mi nedostajati, kako ću ja bez tebe, bit ću jako tužan/na.“ Umjesto navedenog, dijete je potrebno poticati i ohrabrivati na održavanje odnosa s roditeljem s kojim ne živi te mu omogućiti kontakt s istim i biti fleksibilan. Potrebno je izmjenjivati informacije o djetetu te biti dostupan za njega i pružiti mu podršku. Dijete u ovakvim situacijama uči o važnosti kompromisa preko modela roditelja. Zapamtimo da je odgovornost za održavanje i izgradnju odnosa između roditelja i djeteta na roditeljima, a ne na djetetu.

DJEČJI KUTAK

Održavanje redovnog kontakta i odnosa s oba roditelja važno je za svako dijete čiji su roditelji razvedeni, međutim upravo su susreti i druženja između djeteta i roditelja s kojim ono ne živi vrlo često izvor konflikta između razvedenih roditelja. Unatoč želji i nastojanju roditelja da aktivno sudjeluju u životu djeteta nakon razvoda, ponekad u praksi dolazi do udaljavanja ili sprečavanja kontakata s jednim od roditelja od strane drugoga, a samim time i do sprečavanja prirodnih odnosa naklonosti i bliskosti djeteta s jednim od roditelja što je nedopustivo. Takvim ponašanjem roditelji često šalju poruku djetetu (nesvjesno) da je drugi roditelj nepodoban, neprijatelj, da nije dobar za dijete i sl. pa dijete bude opterećeno da svojom potrebom za drugim roditeljem ne povrijedi onog roditelja s kojim živi. Djeca ne žele povrijediti svoje roditelje tako da će, ukoliko takvo stanje potraje, odustajati od svojih emocionalnih potreba te se prikloniti roditeljevima. Roditelji preplavljeni vlastitim emocionalnim poteškoćama često ne mogu racionalno razmišljati niti usredotočiti se na dobrobit djeteta pa tako niti prepoznati potrebu djeteta za drugim roditeljem i to ne samo u fizičkom smislu. Upravo zbog toga roditeljstvo nakon razvoda sa sobom nosi mnoge izazove koji se dodatno intenziviraju u konfliktnim odnosima.

Nerijetko se u pozadini opstruiranja susreta i druženja djeteta

s roditeljem koji ne živi nalazi emocionalno nezadovoljstvo drugog roditelja koje može proizlaziti iz osjećaja da bivši partner/ica ne zaslužuje da viđa dijete ili ljutnje vezane uz neplaćanje alimentacije itd., a ponekad je u pozadini istoga jednostavno inat koji najviše šteti samom djetetu. Bitno je napomenuti da se ostvarivanje kontakata s drugim roditeljem može i treba uskratiti samo u slučajevima kada drugi roditelj predstavlja ozbiljnu prijetnju za zdravlje i sigurnost djeteta. Pitanja materijalnog uzdržavanja djeteta te susreta i druženja s roditeljem s kojim dijete ne živi moraju se razgraničiti.

A gdje sam tu ja?

U konačnici, razvod braka u kojem je komunikacija među bivšim partnerima narušena i u kojem roditelji ne mogu uspostaviti korektan odnos vezan uz dijete, prvenstveno se odražava na emocionalni razvoj djeteta. Svaki roditelj ipak želi postupati u najboljem interesu svog djeteta, ali ponekad ne zna kako. Važno je osvijestiti činjenicu da svako dijete treba i majku i oca, odnosno da je pravo djeteta da nakon razvoda braka nastavi održavati kontakt s oba roditelja.

Zaključno, ne postoji savršen roditelj, niti savršen razvod. Svaki sa sobom nosi određene izazove iz kojih možete učiti prvenstveno o sebi. Osvještavanje i prihvaćanje situacije u kojoj se nalazite pridonosi boljoj prilagodbi vas samih, a onda i djeteta. Ukoliko vam je teško nositi se s cjelokupnom situacijom, imate problema u komunikaciji s bivšim partnerom/icom ili primjećujete značajne promjene kod svog djeteta, uvijek je dobro potražiti stručnu pomoć. Djeca trebaju dopuštenje da vole oba roditelja, treba im stabilnost i predvidljivost te uvid u komunikaciju roditelja bez svađa i sukoba. Iako više niste u partnerskom odnosu, to ne utječe na ljubav koju imate prema djeci. Naučite se prepustiti dobrim stranama zajedničkog roditeljstva, vodeći se najboljim interesom djeteta.

BAŠTINA KOJA OBVEZUJE

Asocijativni krajolik Golog otoka upisan na Listu preventivno zaštićenih kulturnih dobara

Rješenjem Ministarstva kulture RH asocijativni krajolik Golog otoka 1. lipnja ove godine stavljen je pod preventivnu zaštitu do donošenja rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra koje će, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, biti doneseno u razdoblju od naredne tri godine. Ovim Rješenjem utvrđen je sustav mjera koje se, uz opće odredbe Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, primjenjuju:

- Na kulturni krajolik Golog otoka primjenjuje se režim integralne zaštite povijesno- memorijalnih, prirodno-ekoloških te arhitektonsko-ambijentalnih obilježja. To se odnosi na obilježavanje otoka kao mjesta sjećanja na žrtve političke represije uz očuvanje prostorne organizacije otoka i prepoznatljivih uzoraka krajolika. U cilju održivog razvoja prihvatljiva je nova namjena kojom će se afirmirati obilježja otoka kao memorijalnog krajolika te očuvati karakteristične ekološke i arhitektonsko ambijentalne značajke.
- Održivi razvoj otoka kao memorijalnog krajolika i dijela ekološke mreže RH (kopnene i morske) ima potencijale za razvoj selektivnih oblika turizma, ovčarstva i poljodjelstva
- Prilikom radova održavanja, korištenja i obnove Golog otoka kao memorijalno-muzejsko-edukativno-turističke destinacije moraju se primjenjivati metode konzervacije, obnove i prezentacije onih zgrada i prostora koje najilustrativnije dokumentiraju procese represije i kažnjavanja zatvorenika. To se posebice odnosi na upravnu, posjetiteljsku i zgradu kina, sakupljač vode, odjel 102, jamu R-101, te sklop baraka Velika i Mala žica u Veloj Drazi. Radi se o prilagodbi postojećih zgrada potrebama suvremenog korištenja u svrhu muzejsko memorijalne prezentacije. Cilj je razvoj selektivnih oblika turizma i edukacijskih sadržaja, kako bi se uz uvažavanje povijesnih činjenica i promicanja univerzalne ideje slobode misli i izražavanja omogućila ekonomska održivost otoka.

Kulturni krajolici vrsta su nepokretnog kulturnog dobra koje sadržava povijesno karakteristične strukture što svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru, a predstavljaju zajedničko djelo čovjeka i prirode, ilustrirajući razvitak zajednice i pripadajućeg teritorija kroz povijest.

Ministarstvo kulture RH

- Metode održavanja i obnove odnose se na prostornu organizaciju otoka, urbanističko arhitektonske karakteristike zgrada, te na biljni fond.
- Unošenje novih struktura kojima će se omogućiti suvremeno korištenje prostora otoka i neposrednog morskog područja u okviru nove, memorijalne, muzejske, edukacijske, proizvodne i turističke funkcije mora biti obazrivo uz očuvanje prostornog, funkcionalnog i vizualnog integriteta otoka. Svaka nova gradnja mora biti usklađena s karakterističnim identitetom otoka u pogledu volumena, oblikovanja i materijala završne obrade radi očuvanja panoramskih vizura i identiteta prostora.
- Svi radovi adaptacije i sanacije postojećih zgrada, kao i gradnja novih moraju se izvoditi na temelju odgovarajuće dokumentacije kojoj treba prethoditi izrada Konzervatorsko-krajobrazne studije i Konzervatorskog elaborata za najvažnije građevine navedene u stavku 3.
- Proširivanje postojećeg građevinskog područja prihvatljivo je u slučaju kad se radi o gradnji sadržaja koji su u funkciji razvitka, poboljšanja i promicanja vrijednosti otoka kao memorijalnog krajolika. (T. K.)

BAŠTINA KOJA OBVEZUJE

Volonterski kamp „Pejzaž sjećanja” i „Ljetna škola Kultura pamćenja u suvremenoj Europi”

Udruga Goli otok „Ante Zemljar” i Volonterski centar Zagreb, u suradnji s organizacijama iz Italije, Slovenije, Srbije, Crne Gore i Makedonije, na Golom su otoku tijekom lipnja organizirali međunarodni volonterski kamp „Pejzaž sjećanja”. Volonteri su uređivali perivoj pred upravnom zgradom u uvali Tetina kako bi simboličnom gestom skrenuli pažnju na golootočke žrtve te, kroz brojne medijske istupe, ukazali na potrebu za dostojanstvenim obilježavanjem mjesta sjećanja. Program je uključivao i ciklus radionica, a svoj odnos prema događajima koji su obilježili otoke Goli i Grgur niz suvremenih umjetnika izrazio je instalacijama u prostoru koje

su među mještanima Lopara izazvale salvu različitih reakcija. Po završetku volonterskog kampa u Rabu je započela Ljetna škola „Kultura pamćenja u suvremenoj Europi” u okviru koje su organizirana predavanja, radionice, diskusije i druge aktivnosti u kojima su sudjelovali predstavnici raznih udruga, institucija, lokalnih vlasti, povjesničari, kustosi, arhitekti te drugi stručnjaci, kao i zainteresirano građanstvo. Volonterski kamp i Ljetna škola realizirani su uz financijsku potporu Europske komisije u okviru projekta „Lica otpora i opozicije represiji u Europi u 20 stoljeću.” (T. K.)

Mali rječnik čakavštine

Armar – ormar

Broskva – kupus

Cokul – nadtemelj

Domžana / dumžana / dumijana – vrč

Čoban – pastir

Farbat – ličiti / bojati

Hodit – hodati / ići

Kadina – lanac

Lambik – kotao za kuhanje rakije

Morebit – možda

Obalit – srušiti

Pofuzat se – poskliznuti se

Spomenut se – sjetiti se

Škatula – kutija

Tamariš – tamaris

Ufndit se – uvrijediti se

Vako – ovako

Zabajat se – zagledati se

Žaplje / na sred žaplja – pučina / na pučini

Loparsko „r“
Besede su besede,
svakakovih ima,
i lipoga i gruboga
va besedama je svima.
Ali kad mi Loparani
zaćakulamo, unda su mi za uho
lipe besede,
boj se ono naše drago „r“ čuje,
pa svaka beseda va srce sede.
E, unda beseda ni bilo kakova,
beseda čakavska,
to je unda beseda loparska.

S. Krstačić

ŠAČICA DOMAĆEG HUMORA

Umisto trokuta – dva rotora

Piše: Marin Mušćo,
direktor TZO Lopar

Ako po nečin moremo pametit pasanu godinu, unda je to sigurno matematika na koj bi nan i sam Pitagora zavidil. Umisto trokuta na sred mesta, na koga se, samo ča ja pametin, nasukalo barin dvajset auti, dobili smo dva rotora. Jedan je kružni tok na koga smo se malo teže naučili pa je prvih dan bilo svakakovih monad! Kad bi se kuntralo par auti, jedan od Matahlića, drugi od Pičuljana, treći od Samorca, a četvrti od Sajuga, Bože pomoz! Ki će prvi, ki mora čekat, ki koga pušća, kude ki mora poč... Da je bilo stavit kameru pa snimat,

bil bi kikod Oskara dobil! Ali kako vrime pasiva, pomalo su se ljudi naučili, pa sad gre sve ko po loju. Još se i naš „Vrutak“ pozabavil da to bude kako Bog zapovida pa je šćeto lipo cveće posadil, stupići i lavandu, i sada kada čovik od grada gre ima ča i vit, deboto mu i piše va cveću da je došal Lopar.

E, a ovaj drugi rotor se baš tako i zove; Rotor. Ča smo puti rekli: „Vrag vazel i Todorica i Konzum, otkada un dođe Lopar, sve butige nan uništi!?!“ I skoro da je tako i bilo! Baš je Diona

ŠAČICA DOMAĆEG HUMORA

bila uredila ovu bitugu kod crkve na diku svima i unda je lipo zatvorihu. Moja mat je dva miseca plakala, ni mogla verovat. Stalno je govorila: „Ča smo se ovde u trejset godišć robe naskrcivali i naslagali! Dokli je Čičo bil ni falilo ni mekin, ni frimetuna, ni umjetnoga gnoja, ni mesa i ni nike druge provište! A sada stoji zatvorena! Pa da to ni za plakat!?!“

I onu na Muli bijahu zatvorili tako da su dilje od Melka ljudi po provištu pješke va Vi Med ili va Konzum hodili. I zovi onoga, piši onomu, moli ovamo, kumi tamo... I bogami dođe Rotor, butiga da lipša ne more bit. Ima nutri od frižiderov i špaherov, farbe i pinelov, kušini i tepišićev, brukav i šerafov, šustavic i udic, ma ljudi moji nima ča nima. Sad se više ne mora poč grad za šaku brukav ili dva deca piture, sve ima ovd i to još jeftinije i bolje. I unda, kako nećeš čoviku dopeljat mih i tančari, klape i pivači da zapivaju, zatest malo domaćih frit i sve to skupa lipo

proslavit boj je zamerital i un ča je sve to načinil, a bogami i mi ki smo se načekali da sve to dojde.

Sada još samo da nan dođe puno gosti i dan ostavu puno šoldi, pa da va Rotoru moremo kupit svega i svačesa, a i lipi i moderni auti ki znaju vozit po kružnom toku.

ŽUPA

Posjet biskupa u miru mons. Valtera Župana

Loparska Župa 24. lipnja proslavila je Ivanju, blagdan svog zaštitnika sv. Ivana Krstitelja, a svečanosti obilježavanja prisustvovao je i biskup u miru mons. Valter Župan u pratnji biskupskog kancelara dr. Franje Velčića. Uz sve rapske župnike i svećenike, jutarnjoj svetoj misi prisustvovao je i župnik Velog Lošinja Luka Paljević, a nakon toga upriličen je susret s predstavnicima Općine Lopar na čelu s načelnikom Alenom Andreškićem.

Misa na Ivanju u prisustvu biskupa u miru mons. Valtera Župana

Kršteni

1. Neo Borić, sin Vedrana i Josipe
2. Sofia Zalar, kći Blaža i Maje
3. Linda Magdalena Pećarina Bašić, kći Jasmina i Helene
4. Karlo Matušan, sin Josipa i Martine

Vjenčani

1. Martin Hunkenschroer i Kristina Jularić (Njemačka), 4. 6. 2016.
2. Alfred Bohezm i Karin Erlacher (Austrija), 18. 6. 2016.

Umrli

1. Franjo Paparić, 23. 5. 2016.

Dan lavande

Uz svete mise i formalno obilježavanje Dana Župe, u Loparu se na Ivanju već tradicionalno održava i tzv. Dan lavande te su polaznici DV Pahuljica, članovi Dječje skupine KUD-a San Marino, djelatnice Cvjećarnice Lavanda te pojedine mještanke pred crkvom prezentirale izradu tradicionalnih loparskih bubica od lavande koje su poklanjali sumještanima i gostima.

Vrijedne ruke u izradi tradicionalnih bubica od lavande

2. Ružarija Pirić, r. Mušćo, 6. 8. 2016.
3. Franjo Paparić, 10. 8. 2016.
4. Barica Paparić, r. Poslon, 30. 8. 2016.
5. Stjepan Matahlija, 1. 10. 2016.
6. Niko Škarić, 17. 10. 2016.
7. Ivana Matahlija, 8. 11. 2016.
8. Kristina Gregurić, 10. 11. 2016.
9. Kate Paparić, r. Ivanić, 23. 11. 2016.
10. Ante Kuvač, 2. 12. 2016.
11. Ivan Andreškić, 6. 12. 2016.
12. Luka Paparić, 15. 12. 2016.
13. Višnja Matahlija, r. Baričević, 19. 12. 2016.
14. Milka Lovrenčević, r. Haraminec, 18. 12. 2016.

*...I Lopar, zapravo, ima
jednu katedralu.*

*Onu čiji se kamen nikada nije
pretvorio u zvonike ili vodorige,
preskočio je stoljeća i počastio nas
svojim apstraktnim oblicima koji su
vrlo slični onima kad se vapnenac
pod utjecajem vode i sunca vraća u
svoje prvobitno stanje.*

Izdavač

Općina Lopar

Za izdavača

Alen Andreškić

Uredništvo

Tonka Kavran, Centar za kulturu Lopar
Marin Mušćo, TZO Lopar

Autori fotografija

Art studio HAGALL, Vedrana Domaćinović - Pičuljan, Dario Gabrić, Dragana Gabrić, Daniela Glažar - Ivče, Tonka Kavran,
Damir Kvajo, Vili Liović, Marin Mušćo, Davor Šanić, Mladen Šćerbe

Grafička obrada

Emanuel Pirić

Fotografija na naslovnici

Davor Šanić

Lektura

D.S.M. - GRAFIKA d.o.o., Zagreb

Tisak

Grafički zavod Hrvatske, Zagreb

Naklada

500

Izdano

Lopar, veljača 2017.